

Návrh volnočasového programu – základy první pomoci pro děti z dětského domova v Liberci – Chrastavě

Bakalářská práce

Studijní program:
Studijní obor:

B7505 Vychovatelství
Pedagogika volného času

Autor práce:
Vedoucí práce:

Jakub Jedinák
PhDr. Ing. Milan Hrdina
Katedra pedagogiky a psychologie

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta přírodovědně-humanitní
a pedagogická

Zadání bakalářské práce

Návrh volnočasového programu – základy první pomoci pro děti z dětského domova v Liberci – Chrastavě

Jméno a příjmení: **Jakub Jedinák**
Osobní číslo: P19000503
Studijní program: B7505 Vychovatelství
Studijní obor: Pedagogika volného času
Zadávající katedra: Katedra pedagogiky a psychologie
Akademický rok: 2020/2021

Zásady pro vypracování:

Cíl práce:

- analyzovat současné volnočasové aktivity dětí z dětského domova v Liberci –Chrastavě
- navrhnout a realizovat „Kurz první pomoci“ jako volnočasovou aktivitu pro děti z dětského domova v Liberci –Chrastavě
- evaluovat výsledky realizované volnočasové aktivity

Metody: – pozorování, rozhovory, dotazníky

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy:
Forma zpracování práce:
Jazyk práce:

tištěná/elektronická
Čeština

Seznam odborné literatury:

GAVORA, P., 1996. *Výzkumné metody v pedagogice: Příručka pro studenty, učitele a výzkumné pracovníky*, Brno: Paido. ISBN 80-85931-15-X.
HORNYCH, J., a kol., *Zdravotník zotavovacích akcí*. Praha: JS Press 2008. ISBN 978-80-87036-25-9
HRDLIČKOVÁ, V., PÁVKOVÁ, J. *Výchovně vzdělávací práce v dětských domovech*. Praha: Státní nakladatelství 1987. ISBN 14-554-87
PÁVKOVÁ, J., a kol., *Pedagogika volného času*. Praha: Portál. 1999. ISBN 80-7178-295-5
VÁGNEROVÁ, M., 2012. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*, Vyd. 2., dopl. a přeprac., Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-2153-1.

Vedoucí práce:

PhDr. Ing. Milan Hrdina
Katedra pedagogiky a psychologie

Datum zadání práce:

30. dubna 2021

Předpokládaný termín odevzdání:

28. dubna 2022

prof. RNDr. Jan Pícek, CSc.
děkan

L.S.

doc. PhDr. Tomáš Kasper, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 6. dubna 2020

Prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Jsem si vědom toho, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má bakalářská práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědom následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

15. května 2022

Jakub Jedinák

Poděkování

Rád bych zde poděkoval panu PhDr. Ing. Milanu Hrdinovi za odbornou pomoc a vedení mé bakalářské práce.

Děkuji také své rodině a hlavně manželce Monice Jedinákové, která mi byla po celou dobu studia velkou oporou, díky jejich trpělivosti a obětavosti jsem měl možnost studovat.

Anotace

Práce je zaměřena na trávení volného času a volnočasové aktivity, v konkrétním dětském domově. Práci tvoří dvě oblasti teoretická a praktická. Teoretické část je zaměřena na výchovu a vzdělání. Dále popisuje volný čas jako pedagogickou disciplínu, volný čas a fáze Kolbova cyklu. V závěru teoretické části se autor zabývá zdravotní pomocí, a hlavně Dětskými domovy, jejich funkcí a jejich fungováním, především Dětským domovem v Chrastavě. Praktická část je zaměřena právě na Dětský domov v Chrastavě, na cílovou skupiny chlapců obývajících tento domov. Autor této práce na základě empirického výzkumu u dětí a vychovatele, zde navrhl volnočasový program zaměřený na první pomoc, což je také cílem této práce.

Klíčová slova

Vzdělání, výchova, volnočasová aktivita, dětský domov, vychovatel, děti, pedagogika, zdravotní pomoc, volný čas.

Annotation

The thesis focuses free time activities in a particular children's home. It contains a theoretical and a practical part.

The theoretical part analyses free time as an educational discipline and Kolb cycle phases. Eventually, the author describes medical assistance issues and primarily shows running of children homes, the Children's home in Chrastava in particular.

The practical part gives a detailed study on the Children's home in Chrastava targeting the boys living there. Based on empirical research of its children and tutors, the author implies a distinct set of free time activities focusing the first aid, which is the main objective of the thesis.

Keyword

Education, upbringing, leisure activity, orphanage, educator, children, pedagogy, health care, leisure time

Seznam zkratk

BP	bakalářská práce
Č.	číslo
Např.	například
Obr.	Obrázek
Sb.	Sbírky
Str.	strana
Tzv.	takzvaně
PVČ	pedagogika volného času
ČČK	český červený kříž
MŠMT	ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky
DD	dětský domov
DDŠ	dětský domov se školou
VSČR	vězeňská služba České republiky
ŠPV	školní vzdělávací program
VP	výchovný program
DC	dílčí cíl

Obsah

1	ÚVOD	12
	TEORETICKÁ ČÁST	13
2	VÝCHOVA	13
2.1	VÝCHOVA FORMÁLNÍ	13
2.2	VÝCHOVA INFORMAČNÍ	14
2.3	VÝCHOVA NEFORMÁLNÍ	14
2.4	PRIMÁRNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA A VZDĚLÁNÍ	14
2.4.1	<i>Výchova v rodině</i>	14
2.4.2	<i>Výchova ve škole</i>	14
3	VZDĚLÁNÍ	15
3.1	ZÁKLADNÍ POJMY	16
3.2	VZTAH MEZI VÝCHOVOU A VZDĚLÁNÍM	17
4	VÝVOJOVÉ ETAPY DĚTÍ	18
4.1	PŘEDŠKOLNÍ VĚK	18
4.2	ŠKOLNÍ VĚK	19
4.3	POZDNÍ ADOLESCENCE	20
4.4	ČASNÁ DOSPĚLOST	20
5	VOLNÝ ČAS JAKO PEDAGOGICKÁ DISCIPLÍNA	20
5.1	VOLNÝ ČAS	21
5.1.1	<i>Funkce volného času</i>	22
5.1.2	<i>Subjekty zabývající se výchovou ve volném čase</i>	22
5.1.3	<i>Potřeba volného času u dětí a mládeže</i>	23
5.1.4	<i>Současné trendy a rizika ve výchově ve volném čase</i>	24
5.2	KOLBŮV CYKLUS	24
5.2.1	<i>Jednotlivé fáze Kolbova cyklu učení</i>	25
5.2.2	<i>Využití Kolbova cyklu učení</i>	27
5.2.3	<i>Kritika Kolbova cyklu učení</i>	27
6	ZDRAVOTNÍ PRVNÍ POMOC JAKO VOLNOČASOVÁ AKTIVITA PRO DĚTI A MLÁDEŽ	27
6.1	HNUTÍ ČERVENÉHO KŘÍŽE	28
6.1.1	<i>Český červený kříž</i>	29
6.2	VÝUKA PRVNÍ POMOCI DĚTI A MLÁDEŽE	29
7	DĚTSKÉ DOMOVY	30

7.1	POSLÁNÍ DĚTSKÝCH DOMOVŮ.....	31
7.2	DĚTI ŽIJÍCÍ V DĚTSKÉM DOMOVĚ.....	32
8	DĚTSKÝ DOMOV SE ŠKOLOU V CHRSTAVĚ.....	32
8.1	ZÁKLADNÍ ŠKOLA V DĚTSKÉM DOMOVĚ V CHRSTAVĚ	33
8.2	VÝCHOVNÁ ČINNOST A PREVENCE SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÝCH JEVŮ V DDŠ V CHRSTAVĚ	33
8.3	SOUČASNÁ SITUACE V DDŠ V CHRSTAVĚ	34
8.4	SPECIFIKA VOLNOČASOVÉHO PROGRAMU	35
8.5	VOLNOČASOVÉ AKTIVITY V DDŠ CHRSTAVA	36
8.6	NÁVRHY, TVORBA A REALIZACE VOLNOČASOVÝCH PROGRAMŮ	37
	PRAKTICKÁ ČÁST	38
9	CÍLE PROGRAMU	38
9.1	METODY.....	38
9.2	PRŮZKUMNÝ VZOREK.....	38
9.3	TERMÍN A MÍSTO REALIZACE PROGRAMU	38
10	NÁVRH A TVORBA VOLNOČASOVÉHO PROGRAMU S PRVKY PRVNÍ POMOCI.....	39
10.1	VYHODNOCENÍ ÚVODNÍHO DOTAZNÍKU	40
10.2	PLÁNOVANÁ PODOBA VOLNOČASOVÉHO PROGRAMU	41
10.3	ZMĚNY A ÚPRAVY PROGRAMU PŘI REALIZACI	44
10.4	FINÁLNÍ PODOBA VOLNOČASOVÉHO PROGRAMU.....	45
11	VYHODNOCENÍ SPLNĚNÍ CÍLŮ PRÁCE – EVALUACE	52
11.1	ROZHOVOR S VYCHOVATELEM	52
11.2	ROZHOVOR S DĚTMI	54
11.3	VYHODNOCENÍ CÍLŮ PROGRAMU	55
12	DISKUSE	57
13	ZÁVĚR.....	59
14	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	60
15	SEZNAM PŘÍLOH.....	62

Seznam tabulek.

TABULKA 1: POČET OSLOVENÝCH CHLAPCŮ	39
TABULKA 2: VYHODNOCENÍ ÚVODNÍHO DOTAZNÍKŮ	40
TABULKA 3: ZRANĚNÍ.....	41
TABULKA 4:	43
TABULKA 5	50

Seznam grafů

GRAF 1: POČET OSLOVENÝCH CHLAPCŮ	39
GRAF 2: VYHODNOCENÍ ÚVODNÍHO DOTAZNÍKŮ	40
GRAF 3: ZRANĚNÍ.....	41
GRAF 4	44
GRAF 5	51

Seznam obrázků

OBRÁZEK 1: AKTIVITA SLEPÉ MAPY.....	46
OBRÁZEK 2: AKTIVITA OŠETŘENÍ ZRANĚNÍ.....	48
OBRÁZEK 3: AKTIVITA SIMULACE NEHODY	50

1 Úvod

Tato bakalářská práce je zaměřena na volnočasové aktivity dětí v jednom konkrétním dětském domově. Cílem práce je navrhnout a realizovat volnočasovou aktivitu, v konkrétním DDŠ. Touto aktivitou je kurz první pomoci. Toto téma si autor zvolil z několika důvodů. Hlavním je, že se ve svém volném čase věnuje práci s dětmi už řadu let především jako oddílový vedoucí v organizaci List2000 o.p.s. Tato organizace pořádá letní dětské tábory a tematicky zaměřené víkendové srazy během celého roku. Dalším podnětem je zkušenost s mladistvými ve výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody, se kterými prostřednictvím zaměstnání u VS ČR přichází do styku. Zajímavé je zjištění, že drtivá většina z nich prošla nějakou výchovnou institucí a téměř nikdo se ve svém volném čase prakticky ničemu nevěnoval. Autor je přesvědčen, že právě správně volené volnočasové aktivity a kvalitní náplň volného času komplexně má značný vliv na jejich vývoj a zároveň hraje důležitou, ne-li jednu z hlavních rolí, na zvýšení šance na řádný život.

TEORETICKÁ ČÁST

2 Výchova

Výchova je proces záměrného působení na osobnost člověka s cílem dosáhnout pozitivních změn v jeho rozvoji. Výchovu ovlivňují sociokulturní podmínky a odlišné koncepte pojetí člověka. Účinnost výchovy je závislá na míře výchovných vlivů vychovávajícím jedincem. Z moderního hlediska je výchova procesem záměrného a cílevědomého vytváření a ovlivňování podmínek umožňující optimální rozvoj každého jedince a využitím jeho snahy stát se autentickou, vnitřně integrovanou a socializovanou osobností (Mareš a spol., 2003).

S výchovou jako samotnou se setkáváme již od nepaměti, ale jako všechno ostatní, i ona si procházela různými změnami, reformami a úpravami. Všechny změny byly vázány na ekonomický, sociální, politický a kulturní vývoj. Z biologického hlediska je péče o potomstvo naší přirozenou vlastností a máme ji zakotvenou v genech. Psychologové poukazují na napodobování chování a ze sociologického hlediska je důležité prostředí, ve kterém žijeme, společnost, komunikace a sociální okolí. První zmínky o výchově jsou vnímány od doby, kdy byla v rodině dělba práce. Muži byli připravováni na stavební práce a lov, oproti tomu ženy byly připravovány na domácí činnosti a péči o děti. Požadavky na výchovu byly velmi proměnlivé, bylo to dáno vlivem společenských poměrů. Výchovu chápeme, jako proces osvojování si dovedností, znalostí a postojů, které nám umožní plně se zapojení do občanské společnosti (Jedlička, 2017).

Autoři často popisují výchovu jako jednu z nejsložitějších a nejodpovědnějších lidských činností, jaká může být. Jedná se o dlouhodobý proces.

Výchovu chápeme jako jeden z významných činitelů, který způsobuje nejen dokonalost, ale i určitou originalitu každého z nás, pomáhá z nás tvořit osobnost (Dvořáková, 2015, str. 20). Samozřejmě je důležité, v jakém prostředí jedinec vyrůstá, což také ovlivňuje jeho výchovu. Každý člověk si s narozením s sebou přináší schopnost učení. Takováto schopnost nám umožňuje učit se v prostředí, ve kterém vyrůstáme a od lidí, kteří v něm vyrůstají a žijí s námi. Jde o tzv. sociální učení

2.1 Výchova formální

Všechna výchova zajišťována a podporována státem, ať prostřednictvím školských zařízení nebo také jinými odbornými zařízeními. Výchova formální je ukončena

dokladem o absolvování a je odstupňována podle druhu vzdělání (základní, středoškolské a vysokoškolské).

2.2 Výchova informační

Vše, co se naučíme v této výchově, získáváme dobrovolně a svobodně, a to prostřednictvím své rodiny, přátel, svých vrstevníků, ale také prostřednictvím medií a vlivem dalších činitelů.

2.3 Výchova neformální

Do této kategorie spadají veškerá mimo školská zařízení, jako jsou kroužky, zájmové aktivity, sportovní družstva. Tato výchova probíhá zcela mimo systém a je součástí celoživotního a výchovného vzdělávání (Hofbauer, 2004).

2.4 Primární a sociální výchova a vzdělání

V těchto tématech si nastíníme důležité pojmy výchovy a vzdělání, a to jak v rodině, tak i ve škole.

2.4.1 Výchova v rodině

Hlavní posláním výchovy v rodině je připravit jedince na život ve společnosti. Na výchově v rodině by se měl podílet každý člen, měli by vzájemně spolupracovat a být pozitivně naladěni. Upřímnost a otevřenost všech je důležitá, to vede ke skvělé komunikaci. Další důležitou složkou je vzájemný respekt všech členů rodiny a dělba práce. Při konfliktu nebo sporech v rodině by měla umět rodina vše společně překonat. Toto všechno vytváří správné podmínky a prostředí pro výchovu jedince. Rodinu považujeme za základní výchovný činitel, ale nejdůležitější je láska a role otce a matky. Rodina může být zdrojem štěstí a spokojenosti anebo také opačně zdrojem velkého smutku a utrpení.¹ Je-li jedinec do života vybaven materiálními ale i morálními vlastnostmi z výchovy v rodině, je pro něj lepší adaptace na společnost, ale hlavně konfrontace se školou a učitelem je pak jednodušší (Novotná, 2017,).

2.4.2 Výchova ve škole

Význam škol v životě vnímáme i legislativně: základní listina práv a svobod a stanovuje: každý má právo na vzdělání. Školní docházka je povinná po dobu, kterou stanovuje zákon.

¹ Autor se domnívá, že děti často v rodinách zažívají i mnoho bolesti a úzkosti, což vede ke špatné výchově jedince a může ho to doprovázet až do dospělého života. Vše je určeno dobou, ve které žijeme, viz poslední tři roky období pandemie, lidé přicházejí o zaměstnání, firmy krátí pracovní úvazky a lidé jsou často odkázáni na sociální dávky a další formy pomoci. Tyto skutečnosti mohou vést i ke sporům v rodině.

Škola je hlavní institucí vzdělávání a také výchovy. Děti mimo rodinu docházejí do škol, kde jsou skoro polovinu dne, kde je nemohou rodiče vychovávat, a proto tuto odpovědnost přebírá školský institut potažmo učitel a vychovatel. Dnešní doba sebou bere různá úskalí a tím máme na mysli mnoho práce, dlouhá pracovní doba v zaměstnání. Děti jsou tím pádem nuceny navštěvovat po vyučování školní družiny či kluby.

To nás přivádí k formám školní výchovy.

- Výchova v rámci vyučování
- Výchova v mimo vyučovacích aktivitách
- Působení školního prostředí

Funkce školy se poměrně často mění, jelikož nároky společnosti procházejí také určitými změnami. Školský systém podporuje a připravuje jedince na život pracovní, společenský a také občanský. Do výchovného procesu dítěte vstupuje nejenom rodina, ale také škola. Pro správné fungování by tyto dvě složky neměly být v rozporu. Etické a morální hodnoty může škola ovlivnit. Bohužel když selže výchova v rodině, nejsou-li v ní naplněné výchovné postupy a cíle, je právě škola místem, kde si dítě může osvojit základní morální hodnoty a principy. Dochází-li dítě do školy z prostředí, ve kterém hlavní roli hraje alkoholismus, týraní, špatné bytové podmínky, tak je zřejmé, že úloha školy se stává ještě důležitější. Dítě v ní může cítit pocit bezpečí, ale hlavně není přehlíženo jako při výchově v dysfunkční rodině (Novotná, 2017).

3 Vzdělání

Průcha uvádí rovnou několik pojetí vzdělání (často zaměňující se za vzdělávání).

Vzdělání (osobnostní pojetí) chápeme jako součást socializace jedincem, tím máme na mysli právě složku osvojování si vědomostí, dovedností, postojů, hodnot a norem.

Vzdělání (obsahové pojetí) je systém informací a činností, které jsou plánovány v různých školách, vyučovacích předmětech a realizovány ve výuce.

Vzdělání (institucionální pojetí) je společensky organizovaná činnost zabezpečovaná institucí školství, formálního vzdělávání, celoživotního učení. Tím chápeme různé formy, druhy a stupně vzdělání.

Vzdělání (socioekonomické pojetí) je bráno jako jedna z kategorií, které charakterizují populaci. Přitom kvalita vzdělání ovlivňuje kvalifikační strukturu obyvatelstva a tím i ekonomicky a kulturní potenciál společnosti.

Vzdělání (procesuální pojetí) přesněji je to proces, jimž se realizují stavy jedince a společnosti v propojenosti všech výše uvedených pojetí vzdělání (Mareš a spol. 2003).

Významnou osobností ve vzdělávání byl Jan Amos Komenský, který navrhoval školní systém a to, aby děti od narození do 6 let věku byly vychovávány doma, děti od 6 do 12 let věku docházely do obecné školy. Obecné školy měly být v každém městě i vesnici a nebyly nijak omezené a mohli je navštěvovat chlapci i dívky bez ohledu na jejich původ a společenské postavení. Tehdejší předměty se moc nelišily od nynějších. Obecná škola vyučovala psaní, čtení, zpěv, ruční práce, učení o přírodě a společnosti a také náboženství, jediné, v čem se lišila, bylo v délce vyučovacích hodin. Od 12 do 18 let děti docházely do školy, která byla nazývána latinskou, taktéž měla být v každém městě. Od 18 do 24 let věku se vzdělávali v akademiích. Nejčastěji se studovalo náboženství, právo nebo lékařství.

Zájem státu o vzdělání jedinců formovala Marie Terezie, když zavedla v Čechách povinnou školní docházku. Jako většinu věcí, tak i školy zřizovala církev. Všeobecný školní řád vyzýval všechny rodiče, aby děti posílali do škol, avšak mnoho z nich docházelo do školy nepravidelně, musely pomáhat doma s hospodářstvím a některé do školy nedocházely vůbec.

Devítiletá školní docházka vznikla roku 1918, škola byla rozdělena na dva stupně, v 70 letech 20 století byla zrušena devátá třída.

Postupem času, v roce 1990, se zaváděla opět devítiletá školní docházka nejdříve nepovinná a o 6 let déle byla povinná.

Pomocí vzdělávání si jedinec obohacuje kognitivní funkce a rozvíjí své dovednosti a schopnosti (Čabalová, 2011).

Jedinec poznává svět a sebe sama, vzdělávání vnímá jako proces osvojování si kultury lidstva. Moderní pojetí vzdělání a vzdělávání vytváří systém poznatků a metod poznávání, což je důležité pro praktické činnosti. Školské instituce a školská soustava dohlíží nad organizací vzdělávání, nad systémy celoživotního vzdělávání a na jeho stupně a druhy. Vzdělání zásadním způsobem ovlivňuje společnost, určuje vzdělávací politiku státu. Teorie materiálního vzdělávání vychází z toho, že všechno, co člověk bude v životě znát, používat a vědět, získá ve škole. Škola ho proto plně vybavuje pro život. Teorie formativního vzdělávání je protikladem oproti materiální teorii. Orientuje se především na rozvíjení schopnosti poznávat a vše umět používat. Obě teorie značně ovlivňují realizaci vzdělávání ve školských zařízeních (Dvořáková 2015).

3.1 Základní pojmy

Mnozí lidé si často pletou a zaměňují pojmy vzdělávání, vzdělání, vzdělávatelnost.

Vzdělání: rozlišujeme na základní, střední, vysokoškolské, což je vlastně úroveň, stupeň a druh. Vzdelání je proces směřující k primárnímu rozvoji vědomostí, dovedností, schopností, hodnot a norem každého jedince.

Vzdělanost: tento termín je málokdy jasně vymezený, ale je to podíl jedinců v zemi s určitou úrovní vzdělání.

Vzdělavatelnost: je ovlivněna mnoha faktory, jako jsou biologické (nemoc, poškození organismu...), psychologické (kognitivní schopnosti, motivace...), pedagogické (kvalita vzdělávacího procesu) a sociální (dostupnost vzdělávacích procesů, kvalita sociálního prostředí). Schopnost a potenciál jedince dosáhnout takové úrovně vědomostí, které je považováno za vzdělání.

3.2 Vztah mezi výchovou a vzděláním

Tyto dva procesy se natolik prostupují, že je nelze v praktické činnosti oddělovat. Jedná se o vzájemné působení mezi lidmi, a to mezi vychovatelem a vychovávaným a mezi vzdělavatelem a vzdělávaným.

Výchova a vzdělání probíhají formou rodiny, školských i mimo školských zařízení a uskutečňují se podle výchovných programů, které jsou rovnocenné se vzdělávacími programy. Rovnocennou a důležitou součástí celoživotního vzdělávání je jak výchova, tak i vzdělání.

To vede k výchově – vzdělávacímu procesu, který rozvíjí hodnoty a postoje jedince, klade důraz na hodnotu vzdělávání ve vztahu k společenským a etickým normám. Vzdělání a výchova mají stejné cíle, a to je změna osobnosti v kognitivní, efektivní a psychomotorické rovině. K tomu abychom mohli těchto cílů dosáhnout, je zapotřebí vhodných prostředků (pomůcky, technologie, učivo, výukové metody ...). Jak autor uváděl výše, tyto dva směry mají společné podmínky, ve kterých jsou realizovány, je důležité, v jakém prostředí probíhají a vztah jedince k prostředí.

Dalším vztahem mezi vzděláváním a výchovou je pojem pedagogická evaluace, což znamená: Proces hodnocení výchovy a vzdělání, který zahrnuje jak hodnocení žáka, učitele, vychovatele, tak hodnocení systému prvků výchově-vzdělávacího procesu (prostředky, podmínky, cíle výchovy a vzdělání), ale i interní a externí hodnocení určité výchově-vzdělávací instituce.(Čabalová 2011).

4 Vývojové etapy dětí

Podíváme-li se na děti umístované do dětských domovů z pohledu vývojové psychologie, zahrnujeme je hned do několika základních vývojových období.

- Předškolní období zahrnující děti ve věku od 3 do 6 let.
- Školní věk zahrnující děti od 6 do 15 let.
- Pozdní adolescence zahrnující věk od 15 do 20 let.
- Časná dospělost zahrnující věk od 20 do 25 let. (Langmeier, Jedličková 2012)

4.1 Předškolní věk

Předškolní období trvá od 3 do 6-7 let. Konec této fáze není definován jen fyzickým věkem, ale především sociální situací, kterou je nástup do školy. Toto vývojové období je typické fantazijním zpracováním získaných informací a intuitivním uvažováním, které prozatím není korigováno logikou. Klíčovým znakem v tomto období je iniciativa, dítě se snaží zvládnout výzvy, které ho potkávají a tím nejen sobě, ale i svému okolí potvrdit své kvality (Vágnerová, 2000).

V předškolním věku dochází k vývoji v oblasti socializace. Dle (J. Langmeiera a D. Krejčířové) i nadále zůstává rodina nejvýznamnějším prostředím, které zajišťuje primární socializaci dítěte. Uvádí dítě do společenství lidí a tím rozšiřuje jeho obzory. Další institucí, navazující na rodinu, která má vliv na vývoj dítěte v předškolním období nejen v oblasti socializace, je školka, díky ní dochází k osamostatnění dítěte. Staví dítě do pro něj doposud nepoznaných sociálních rolí (spolužáka a žáka). Seznamuje dítě s další autoritou v podobě paní učitelky, seznamuje s novými pravidly a řádem. Dítě se musí naučit fungovat ve skupině a brát ohledy na potřeby a přání ostatních. Celé předškolní období můžeme jednotně označit za období hry. Právě hra se v tomto období stává hlavní náplní dítěte (Vágnerová 2000).

Formy her, kterým se děti věnují, jsou různé vedle her funkčních, konstrukčních a iluzivních se jedná hlavně o hry úkolové. Jedná se o hry, v kterých si dítě hraje na někoho (na policistu, na hasiče, učitele, nebo na prodavačku). Dle (M. Vágnerová) děti v předškolním věku pomocí her, ale i kreseb a pohádek vyjadřují svůj názor na okolní svět. Dochází ke značnému zdokonalování v řeči. Ztrácí se dětská „patlavost“, zlepšuje se výslovnost a jsou patrné pokroky ve větné stavbě. Právě v tomto období je velice důležité podporovat dětskou řeč, nejlépe pomocí vyprávění a pohádek, které odpovídají typickému způsobu uvažování dětí. Mají jednoduchý lehce zapamatovatelný děj a jednoznačná pravidla (dobro zvítězí a zlo je potrestáno). Děti získávají bohatší slovní

zásobu a trénují paměť, která je v tomto období mechanická. V opačném případě může u dětí docházet k vadám řeči, nebo logopedickým problémům. Při zdravém vývoji bývá dítě na konci 6. roku věku dostatečně samostatné, přiměřeně sociálně a emočně vyspělé s dostatečně vyvinutou řečí a motorikou a nic nebrání jeho nástupu do školy. (Vágnerová 2000).

4.2 Školní věk

Nástup do školy je důležitým sociálním mezníkem v životě. Dítě přijímá novou sociální roli a stává se školákem. Škola zásadním způsobem ovlivňuje další rozvoj dětské osobnosti, stejně tak i způsob prožití celého zbývajících dětství. Školní úspěšnost je důležitá nejen z hlediska sebepojetí, ale i pro další životní směřování. (Vágnerová 2000). Školní věk můžeme jednoduše charakterizovat, jako období, kdy dítě chodí do základní školy a dále ho můžeme dělit na tři dílčí fáze:

Raný školní věk je obdobím od nástupu do školy, tj. přibližně od 6 do 9 let. Dochází v něm ke změnám sociálního postavení, vývoji dětské osobnosti a dalších různých dovedností a schopností. Právě tato fáze sebou přináší změnu způsobu života a nových požadavků. Zvládnutí této situace umožňují zkušenosti získané v předškolním věku označované jako „školní připravenost“. Ta byla v předškolním věku silně ovlivněna rodinou a mateřskou školkou. Tato fáze školního věku je považována za typické přechodné období mezi hravým předškolním věkem a vyspělejším chováním školáka. Děti bývají v této fázi ještě hravé a nejsou schopny se soustředit na více věcí.

Střední školní věk zahrnuje období od 9 do 11–12 let. Převážně se jedná o období, kdy dítě přechází na druhý stupeň základní školy. Tuto fázi lze označit za stabilnější dochází v ní k méně nápadným změnám. Dítě si buduje určitou pozici, která vede k jeho budoucímu sociálnímu postavení ve škole, a hlavně mezi vrstevníky. Toto postavení ovlivňuje jeho další osobnostní vývoj. Vnímání reality je v této fázi stále ještě poznamenáno fantazií (nikoli však bájevitou, ale spíše hrdinskou). Při vyprávění dítě samo sebe staví do role vítězů, hrdinů a snaží se i tak vypadat, hlavně v očích ostatních vrstevníků.

Starší školní věk, nazývaný též adolescence. Jedná se o období 2. stupně základní školy. Tato fáze trvá do ukončení povinné školní docházky, tedy přibližně do 15 let. Z biologického hlediska se jedná o období pubescence, tj. první fáze dospívání. Tato fáze je charakteristická postupným osamostatňováním a odpoutáváním od rodiny. Dospívající začíná upřednostňovat své vrstevníky, se kterými se ztotožňuje. Nejnápadnější změnou

je tělesné dospívání a s tím spojené pohlavní dozrávání tzv. puberta. Dochází ke změně způsobu myšlení, jedinec je schopen uvažovat abstraktně, a to i o možnostech, které reálně neexistují. (Vágnerová 2000).

4.3 Pozdní adolescence

Zahrnuje období od 15 do cca. 20 let. Vstup do tohoto období je biologicky vymezen pohlavním dozráváním. Právě v této době nejčastěji dochází k prvnímu pohlavnímu styku. Nadále dochází k rozvoji vztahů s vrstevníky, hlavně v oblasti partnerského života. Vztahy s rodiči se uklidňují a stabilizují. Jedním z nejdůležitějších mezníků v období dospívání je ukončení středoškolského vzdělání, následované vstupem do zaměstnání, nebo k dalšímu studiu, což zásadně ovlivňuje finanční samostatnost jedince, která je považována za znak dospělosti a je předpokladem přiznání větších práv. Tato fáze života je dle (Vágnerové 2000) zaměřená na hledání a rozvoj vlastní identity, která by byla subjektivně přijatelná a alespoň částečně odpovídala představám adolescenta. Důležitým jevem v tomto období života je experimentace, ať už v partnerství, myšlení, nebo v různých variantách chování. Dospělost se v tomto období může jevit jako život v nudném omezujícím stereotypu (Vágnerová 2000).

4.4 Časná dospělost

Je období od 20 do cca 25 let, kdy bývá splněno základní kritérium dospělosti a tím je dosažení osobní zralosti. Osobní zralost můžeme definovat různě. Autora nejvíce zaujal výrok S. Freuda Má umět „milovat a pracovat“. Jedinec je považován za zralého, když přijímá občanskou a osobní odpovědnost za své činy a jednání. Je ekonomicky nezávislý, rozvíjí své zájmy a ustálil své postoje a názory. Experimentace v předešlém vývojovém období se mění na konformitu, ať už v partnerském vztahu, nebo v zaměstnání. Příznačné pro toto období je budování kariéry v již vybraném pracovním odvětví. Dále je připraven plnit výchovné úkoly ke svým potomkům a přizpůsobovat se svým stárnoucím rodičům. (Vágnerová 2000).

5 Volný čas jako pedagogická disciplína

Volný čas, ať už jako komodita, nebo časový úsek, se stává stále více sledovaným tématem. Vědní obor, zabývající se volným časem je Pedagogika volného času dále jen (PVČ).

PVČ patří mezi jednu z pedagogických disciplín, která za poslední léta zcela oprávněně nabývá na důležitosti. Zabývá se nejen výchovou ve volném čase, ale i cíly, podmínkami

a prostředky výchovy ve volném čase, pedagogickým směřováním, ovlivňováním, nebo zhodnocováním volného času. Sleduje a popisuje možnosti rozvoje osobnosti v průběhu celého života od dítěte, mládežnického období, dospělých v produktivním věku až k seniorům. PVC je komplexní společenskou vědou, řešící otázky metodických postupů, managementu, vymezuje základní pojmy, teoretická východiska, i praktické doporučení pro realizaci volnočasových aktivit. (Pávková, 2014)

S ohledem na Pedagogiku celkově, se dá se říci, že PVC je mladý vědní obor, který se stejně jako ostatní oblasti neustále vyvíjí. Její vznik je datován do 2. poloviny 19. 1. poloviny 20. století. V různých zemích světa se názory na výchovu ve volném čase značně lišily. Rozdílný pohled panoval i v Evropě, zatímco v zemích tzv. západního bloku kladli důraz na pestrost institucí a subjektů, stejně tak i na různorodost zřizovatelů a pronajímatelů, země východního bloku upřednostňovali jednotný systém a ve většině případů byl zřizovatelem sám stát. V současné době dochází ke snaze převzetí a využití výhod z obou systémů a vyvarování se jejich chyb.

Hlavním posláním PVC, je analyzovat její dosavadní vývoj, vnášet do něj nové podněty a iniciativy a harmonizovat jejich řešení. Vést děti a mladé lidi, aby se za pomoci dospělých, animátorů, koučů, vychovatelů, nebo trenérů a později i samostatně učili vhodným způsobem trávit svůj volný čas, tak aby byl ve prospěch rozvoje především jich samých, i jejich sociálního okolí, společnosti a přírody (Hofbauer, 2004)

5.1 Volný čas

Volný čas tvoří důležitou složku života každého z nás. Jedná se o čas, v kterém jedinec svobodně a z vlastní vůle rozhoduje o činnostech, nebo aktivitách, kterým se bude věnovat. Definicí pojmu „Volný čas“ se zabývá ve svých publikacích řada autorů, liší se prakticky jen v detailech. Autora nejvíce oslavilo vysvětlení.

Volný čas, je čas kdy člověk nevykonává činnosti pod tlakem závazků, jež vyplývají z jeho sociálních rolí, zvláště z dělby práce a nutnosti zachovat a rozvíjet svůj život. (Hofbauer, 2004, str. 13)

Dle Pávkové (2014) se dají vymezit 3 základní znaky volného času.

- Je to doba svobodné volby činností a aktivit. Člověk dělá, co chce, ne to, co musí.
- Činnosti, nebo aktivity, kterým se člověk v této době věnuje a přinášejí mu potěšení a radost.
- Náplň volného času dává příležitost odpočinku, rekreaci a zábavě.

Z výše uvedeného vyplývá, že volný čas je tedy dobou odpočinku, při němž dle (Hofbauera 2004) dochází k regeneraci pracovní síly. Dobou zábavy, při níž dochází k regeneraci duševních sil, a rozvoji osobnosti, která vede k spoluúčasti na vytváření kultury (Pávková, 2014).

5.1.1 Funkce volného času

Volný čas má v našich životech nenahraditelné postavení. Během volného času nejen odpočíváme a relaxujeme, ale navazujeme sociální kontakty, věnujeme se sebevzdělávání, péči o zdraví ať už fyzické, či mentální. U dětí a mládeže slouží ke zrání a rozvoji, pomáhá tvořit pomyslný žebříček dětských hodnot, který ovlivňuje jak vývoj jedince, tak i jeho budoucí život. Funkce volného času jsou úzce spjaty i s tím, kdo, kdy a jak nám volnočasové aktivity zprostředkovává. Samozřejmě to platí napříč celým věkovým spektrem, zvláštní význam to dle autorova názoru má u dětí a mladistvých. Právě zde je viditelný rozpor ve tvrzeních, které popisují plánování volného času a mnohdy i jeho náplň jako svobodnou volbu každého jedince. Na rozdíl od dospělých, děti a mladiství nejsou schopni smysluplně, rozumně a kvalitně trávit svůj volný čas, natož ho plánovat. Je to věc, kterou je velice důležité učit od útlého dětství a zbytek života ji udržovat a případně prohlubovat. (Novotná, 2017). Aktivity, kterým by se měli věnovat děti a mládež ve volném čase, mají plnit funkci **relaxační, regenerační, kompenzační, výchovnou a sociálně preventivní**. (MŠMT, Volný čas dětí a mládeže)

5.1.2 Subjekty zabývající se výchovou ve volném čase

Rodina je primární sociální skupina je pro rozhodující většinu dětí a mladých lidí také prvotním prostředím volnočasového života a výchovy, zásadně se podílejí na formování jejich osobností (Hofbauer, 2004, str. 56).

Prvními pedagogy volného času jsou rodiče, od nichž se děti učí, jak hospodařit a nakládat s volným časem. Udávají směr v trávení volného času dětí, ať už výběrem vhodných aktivit, nebo udáním času, jak dlouho se jim věnovat. Kromě vlivu rodičů, je důležité i celé rodinné prostředí, v kterém dítě vyrůstá. Děti si s sebou návyky, které získaly od svých rodičů, nesou po zbytek života a je na dalších institucích, a hlavně na nich samých, jak s tím naloží. Další institucí, která se významně podílí na prohlubování a rozvoji v oblasti trávení volného času je bezesporu škola, a to zejména pořádáním pravidelných a organizovaných zájmových aktivit, nebo kroužků. V dnešní době se již řada škol specializuje na určité zaměření, ať je technického, sportovního, nebo třeba hudebního ražení. Podle svého zaměření pak nabízejí i navazující volnočasové aktivity. Vedle

dalších a tradičních výchovných zařízení pro zájmové a volnočasové vzdělávání jako jsou školní družiny, školní kluby, nebo třeba střediska volného času, sem spadají i zařízení pro ústavní a ochranou výchovu. Právě tyto zařízení jsou svým charakterem v mnoha ohledech specifické. Především z důvodu, že zde bývají umístěny děti a mladiství s poruchami chování, kteří jsou v mnoha případech prakticky nezařaditelní do běžných škol, nebo volnočasových aktivit. Dále děti, o které jejich rodina neměla zájem, nebo o které se díky některým sociálně patologickým vlivům, nejčastěji různé druhy závislosti, nemohla postarat. Proto je velice důležité pečlivě volit aktivity, které mají být naplní volného času těchto dětí a mladistvých. (Pávková, 2014)

V neposlední řadě se jedná o instituce nabízející volnočasové aktivity mimo vyučování, mezi ostatními volnočasovými aktivitami mají výsadní postavení. U zájmových aktivit se cílevědomě působí na stejně orientovanou menší skupinu. Dochází k rozvíjení jejich schopností a následnému prohlubování. Úspěšnost při nějakém úkolu, nebo činnosti u zájmových činností bývá motivací k dalšímu úsilí. (Hofbauer, 2004)

5.1.3 Potřeba volného času u dětí a mládeže

Základem kvalitního trávení volného času jsou samotné aktivity, kterým se věnujeme, což platí zvláště u dětí. Především z tohoto důvodu je nutné dětem nabízet pestrou škálu aktivit a zájmů a tím zvyšovat šanci, že si dítě najde aktivitu, v které bude vynikat a která ho bude naplňovat. Tím se zároveň snižuje riziko toho, že dítě bude tíhnout k některým ze sociálně patologických jevů. Nejčastěji se může jednat o problematiku šikany a násilí, záškoláctví, drogových závislostí vedoucích ke kriminalitě a delikvenci.

Volnočasové aktivity dětí, zvláště v DDŠ, se tak stávají důležitým prvkem strategie prevence před výše uvedenými nežádoucími jevy. Mají vést ke zdravému životnímu stylu, k osvojení si pozitivního sociálního chování a rozvoji osobnosti a v neposlední řadě k odmítání všech forem sebeustrukce a porušování zákona. (MŠMT, Volný čas dětí a mládeže)

Volný čas dětí a mládeže je nezbytné naplňovat pozitivními aktivitami, které hrají významnou roli při utváření osobnosti mladého člověka a napomáhají jeho socializaci v pozitivním slova smyslu. Svoji roli zde hraje i společnost, jestliže zabezpečí kvalitní trávení volného času dětí a mládeže, do jisté míry tím může kompenzovat případné nedostatky na straně rodiny a jejího vlivu na dítě. Vliv rodiny, ať už chceme, či nikoli, má zcela zásadní dopad na osvojení si volnočasových aktivit dítěte, nejen výchovným působením na dítě, ale i každodenním životem.

5.1.4 Současné trendy a rizika ve výchově ve volném čase

V oblasti trávení volného času dochází k neustálému vývoji a změnám. Díky informačním technologiím probíhá informační revoluce. Jednotlivé odvětví, jako je kultura, nebo sport, které bývalo u dětí a mladistvých předmětem zájmu, prošly komercializací. Dosavadní vývoj volnočasových aktivit pokrývá stále více oblastí, vznik a rozvoj zcela nových témat (toto je dobře vidět na informatice a výpočetní technice). Některé oblasti, které dříve nebyly, jsou nové a ty staré se prohlubují. Svět se přizpůsobuje nároku dětí a mladé generace, jde s dobou. Vyvíjejí se nové trendy a techniky, což se týká i trávení volného času, každé dítě či mladý jedinec si může zvolit to, co ho zajímá.

Pozitivní je, že výchova ve volném čase nabývá za poslední léta na důležitosti a jejím studiem a uplatněním v praxi se zabývá stále více lidí. Děti dnešní generace je jen náročnější zaujmout a motivovat je k nějaké zájmové činnosti. Je to z několika důvodů, dnešní děti žijí v jiných podmínkách, mají snazší přístup k informacím, než tomu bylo dříve, sami dobře ovládají informační technologie a tím se jim nabízí různé možnosti zabavení bez vynaložení jakéhokoli vlastního úsilí.

Právě minimální zapojení úsilí hraje hlavní roli v současných prognózách vývoje volnočasových aktivit dětí a mládeže, která nejsou příliš pozitivní. U dětí a mladistvých převládá spíše pasivita a nenáročnost aktivit. Snižuje se frekvence aktivit. Činností, nebo aktivitou s každodenní frekvencí se tak stává jen sledování televize, internetu a sociálních sítí. (Hofbauer 2004)

5.2 Kolbův cyklus

Jedná se o jednu z nejrozšířenějších teorií zkušenostního učení, jejímž autorem je David Allen Kolb. Hlavní myšlenkou zkušenostního učení není jen pouhé osvojování vědomostí a dovedností, ale jde hlavně o přenos výsledků učení do normálního a pracovního života. Jde o maximální využití zkušeností v každodenních činnostech. Používání získaných vědomostí se hodí pro kvalitní zdroj poznání.

Kolbův model učení z roku 1984 uvádí, že konkrétní prožitá zkušenost je odlišitelná od abstraktní, že svět, v kterém žijeme a jednáme, může být předmětem zkušenosti a sám o sobě také může znamenat zkušenost. Kolbův pohled na učení navazuje na práce Deweyho, Lewina a Piageta. Kolb ve své práci propracoval Lewinův model, jednotlivé fáze rozpracoval více dopodrobna a detailněji je popsal. Zdůrazňuje hlavní úlohu zážitku v procesu učení. Právě díky zážitku, který při aktivitě prožíváme, dochází dle Kolba

k získávání vědomostí a zkušeností. Právě toto odlišuje Kolbovu teorii zkušenostního učení od racionálních a poznávacích teorií učení, které popírají jakoukoli roli osobních zkušeností v učebním procesu. (Hanyš, Chytilová 2011)

Kolbův přínos spočíval i v odhalení faktu, že jedinci se liší ve svých schopnostech učit se v různých stádiích učebního cyklu.

Kolb pojmenoval šest charakteristik zkušenostního učení:

- Je lépe koncipován jako proces a není pevně dán termín dosažení výsledků.
- Jedná se o průběžný proces, zakotvený v zážitcích.
- Vyžaduje řešení konfliktů mezi protichůdnými styly adaptace na vnější prostředí.
- Je to holistický proces.
- Zahrnuje přenos informací mezi člověkem a prostředím.
- Je to proces tvoření vědomostí.

5.2.1 Jednotlivé fáze Kolbova cyklu učení

Původní schéma zahrnující fázi zkušenosti kritické reflexe abstraktního zobecňování a aktivního experimentování, bývají vyjádřeny mnoho modifikacemi, jejichž základem je vždy cyklus (či nekonečná spirála) dvou až pěti fází, každá jednotlivá fáze funguje jako motivace pro následující. Učení může začít v kterékoli z fází, a tak by měl být skutečně chápán jako kontinuální spirála. (Činčera, 2011)

Kolbův cyklus vychází z lidského poznávání, které pochází z vlastních nepřenositelných zážitků a tím se právě zvyšuje zapamatovatelnost nových poznatků. Cyklus schematicky popisuje čtyři fáze procesu učení. Rozdělené na dvě odlišné dimenze, a to:

- konkrétní zkušenost/zobecnění
- ohlédnutí/aktivní zkoušení.

Obě dimenze znázorňují dva protichůdné směry. Nejčastěji bývá uváděný čtyřstupňový cyklus, který obsahuje následující fáze.

1. fáze – Konkrétní zkušenost

Tato fáze vychází ze stávajících zkušeností každého z členů, kteří jsou zapojeni do společného úkolu. Dále ze způsobu zapojení, (např. motivací, výkladem pravidel, nebo reakcí na dotazy) a samotné realizaci aktivity. Rozeznáváme dva typy prožívání zkušeností:

- Pasivní: očekáváme, až se nám zkušenost v průběhu aktivity sama nabídne
- Aktivní: v průběhu aktivit, všemožně vyhledáváme zkušenosti

Typická otázka: „Co je tam?“

2. fáze – Ohlédnutí a reflexe

V této fázi dochází k zpětnému připomenutí klíčových momentů a zhodnocení síly prožitku. Účastníci popisují, jak podle nich konkrétní aktivita proběhla. Při hodnocení se neomezují jen na osobní pocity, jako je spokojenost s průběhem, nebo dosažení cíle. Hlavní pozornost je věnována samotnému procesu řešení. Tato reflexe je proveditelná jak jedincem, tak i skupinou účastníci se aktivity (prožitku).

Typická otázka: „Co to znamená?“

3. fáze – Zobecnění

Vyzdvihneme důležité body, které měly vliv na průběh aktivity. Hledáme a pojmenováváme, co by bylo vhodné v budoucnu v podobných situacích zopakovat a čeho se naopak vyvarovat. Dá se říci, že si specifikujeme, co jsme se naučili.

Typická otázka: „Co z toho vyplývá?“

4. fáze – Aktivní zkoušení

Při této fázi dochází k formulaci plánu změn a jejich aplikování do praxe. Čím přesněji plán změn vytvoříme, tím lehčí pro nás bude aplikování do praxe.

Typická otázka: „Co když?“ „Jak to funguje?“

Obě dimenze s protichůdnými složkami, se liší převládajícím způsobem učení. První dimenze má na jednom pólu konkrétní zkušenost (to co konkrétně prožíváme tady a teď) a druhém pólu abstraktní zpracování (představa pomocí symbolů a spolehnutí se na výklad – zobecnění). Druhá dimenze má na jednom vrcholu praktickou činnost a zkušenost (zpracování zážitků pomocí vnějšího zpracování) a na druhém pólu úvahy a pozorování (zpracování zážitků vnitřní reflexí). Člověk, který se učí, by se měl v ideálním případě umět pohybovat na kterémkoli pólu obou dimenzí. (Hanyš, Chytilová, 2011)

Dle Kolba k efektivnímu učení dochází v případě, že učební proces využije všechny 4 fáze. Hlavním důvodem je efektivní propojení všech fází. Žádná z výše popsaných fází nemá sama o sobě význam. Ten získávají jen v případě propojení s ostatními.

Kolb ze svého cyklu učení odvozuje i učební styly:

- **Konvergentní styl** – styl, u něhož jedinec zdůrazňuje schopnost učit se abstraktním pojmům a jeho silnou stránkou je řešení problémů.
- **Divergentní styl** – jedinec tohoto stylu má rozvinutou představivost, umí vidět věci z více úhlů. Čerpá zkušenosti z reflexivního pozorování.

- **Přizpůsobivý styl (asimilující)** – jedince s tímto stylem učení charakterizuje schopnost zahrnout výsledky pozorování do souvislého rámce. Dále má schopnost učit se abstraktním pojmům a pozorování.
- **Vstřícný styl (akomodující)** – osobě tohoto stylu učení se dostávají věci hotové a je zapojována do nových zkušeností. Důraz je kladen na konkrétní zkušenost a schopnost experimentovat. Jedinec dává přednost intuici a metodě „pokus, omyl“ před teorií. (Vodák, Kucharčíková 2012)

5.2.2 Využití Kolbova cyklu učení

Kolbův cyklus učení bývá nejčastěji využíván při aktivitách, které kladou hlavní důraz na rozvíjení dovedností. Slouží jako hlavní pramen zážitkové pedagogiky. Může být uplatňován i tehdy, je-li cílem výchovy přesvědčení jednotlivce či skupiny o neefektivnějším postupu k řešení určitého úkolu. Využívají ho jednak organizace, které se zabývají tvorbou teambuildingových programů a dále organizace zabývající se mimoškolní výchovou. Lze z něj ale úspěšně čerpat pro výuku jakéhokoliv předmětu. (Činčera, 2011)

5.2.3 Kritika Kolbova cyklu učení

Kolbův cyklus učení prožitkem je přijímán, modifikován, ale v některých bodech bývá i terčem kritiky. To především z těchto důvodů:

- Zjednodušení procesu učení.
- Vzbuzuje dojem, stejné délky a důležitosti všech fází.
- Model neukazuje, že zkušenost může vést ke špatným závěrům.
- Model může vést k myšlenkové lenosti a dogmatickosti.
- Model přehlíží sociální, kulturní, nebo historické aspekty. (Činčera, 2011)

6 Zdravotní první pomoc jako volnočasová aktivita pro děti a mládež

Poskytnout první pomoc druhému člověku, nebo umět si poradit v situacích, kdy je ohroženo zdraví, nebo dokonce život, by mělo být morální povinností každého z nás. Nikdy nemůžeme vědět, kdy my sami budeme potřebovat pomoc, protože nečekaná zdravotní komplikace, nebo úraz může potkat kdykoliv a kdekoliv každého z nás. Rozhodnutí poskytnout pomoc druhému v situaci, která si to žádá, je prvním správným krokem k úspěšné záchraně lidského zdraví nebo dokonce lidského života. Stejně tak důležité jako je samotné rozhodnutí, že pomůžeme je vědět, jak první pomoc poskytnout.

Jsou situace, kdy se stačí rozhlížet a „jen“ přivolat někoho staršího, zkušenějšího, nebo zavolat rychlou záchrannou službu. Mohou však nastat situace, kdy se musíme spolehnout sami na sebe a přímo zasáhnout. Právě v tuto chvíli je důležité nepanikařit, správně vyhodnotit situaci a okamžitě reagovat, tím nejvhodnějším způsobem. (Bernátková, 2015)

Právě to je hlavním důvodem, proč se s první pomocí seznamovat již od dětských let. Dále je potřeba získané dovednosti a vědomosti zdokonalovat, trénovat a prohlubovat, aby si je jedinec uložil do podvědomí a možná svým způsobem i zautomatizoval. Nastane-li v budoucnu situace, že bude muset získané dovednosti uplatnit, bude to o to jednodušší. Poskytnout první pomoc může každý, bez ohledu na věk, pohlaví, nebo sociálním postavení.²

6.1 Hnutí Červeného kříže

Vznik Červeného kříže (dále jen ČK) se píše od roku 1863, kdy na popud švýcarského obchodníka Henri Dunanta vznikla organizace s mezinárodní působností, která pečovala o raněné a nemocné v ozbrojených konfliktech. Zároveň navrhl, zásadu nedotknutelnosti, která zaručovala bezpečnost a nedotknutelnost zdravotnického personálu. Na svou dobu se jednalo o přelomovou myšlenku. Pomáhat raněným vojákům, bez ohledu na to, ke které ze zneprátelených stran patří. Znakem organizace se stal červený kříž na bílém poli (negativ švýcarské vlajky), později doplněný o červený půlměsíc a červený krystal. (Horných a kol. 2015)

Dnes je toto Mezinárodní hnutí tvořeno Mezinárodním výborem ČK se sídlem v Ženevě, národními společnostmi ČK, které můžeme najít téměř ve všech státech světa a Mezinárodní federací národních společností. Jedná se o bezesporu největší humanitární organizaci na světě. Zpočátku se činnost ČK zaměřovala výhradně na pomoc při válečných konfliktech. Což i nadále patří mezi nejdůležitější úkoly. Své činnosti však za dobu svého působení rozšířila, zapojuje se do pomoci při přírodních či humanitárních katastrofách jako jsou zemětřesení, povodně apod. V neposlední řadě se věnuje výuce první pomoci všech věkových kategorií a poskytování zdravotnických služeb. (Bernátková, 2015)

Za celou dobu své existence se všechny složky ČK řídí sedmi principy.

² Dalším důvodem, proč se věnovat první pomoci je dle autorova názoru budování zdravého sebevědomí a pocit důležitosti, nebo potřeby. Vždyť přeci není větší zásluha než zachránit lidský život. Právě z těchto důvodů jsou volnočasové aktivity pro děti a mládež zaměřené na poskytování první pomoci a zdravotně komplexně potřebné a mají smysl.

Základními principy:

- HUMANITA
- NESTRANOST
- NEUTRALITA
- NEZÁVISLOST
- DOBROVOLNOST
- JEDNOTA
- CELOSVĚTOVOST

Celé hnutí má dvě ústřední hesla, ke kterým se hlásí, prakticky od počátku své existenci je to „Milosrdenství mezi zbraněmi“. Později bylo přijato na návrh Československého červeného kříže druhé heslo „Humanitou k míru“ (Bernátkova 2015).

6.1.1 Český Červený kříž

Český červený kříž (dále jen ČČK) je jednou ze 189 národních Hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce. Vznikl jako nástupce Československého červeného kříže v roce 1993 a v současné době má na tři desítky tisíc členů a dobrovolníků působících po celé České republice. ČČK je největší a nejznámější organizací, která intenzivně pracuje s dětmi a mládeží v oblasti poskytování první pomoci – organizuje tábory s výukou první pomoci, organizuje kroužky první pomoci a pořádá ozdravné pobyty pro děti. Pobočky této organizace nalezneme ve všech okresních i krajských městech ČR (Bernátkova 2015).

S výukou první pomoci dětí a mládeže se ČČK zabývá prakticky od svého vzniku. V současné době ročně vyškolí v základech první pomoci na dvě desítky tisíc dětí školního věku.

6.2 Výuka první pomoci dětí a mládeže

S výukou první pomoci je nejefektivnější začít u dětí školního věku. Především z důvodu, že děti jsou mnohem přístupnější a zábavným způsobem se jim dá vnuknout základní myšlenka první pomoci a tou je pomoc druhému a záchrana lidského života.

- Děti se nejdříve seznamují s tím, jak funguje lidské tělo. Učí se vnímat okolní svět a pravidla, která vedou k bezpečnému soužití ve společnosti, děti se učí nebýt lhostejnými a nemít strach poskytnout potřebnou pomoc.
- Osvojují si důležitá telefonní čísla a učí se, jak postupovat při samotném hovoru.

- Seznamují se základy první pomoci a na různých modelových situacích si ji trénují. Jednotlivé lekce bývají zaměřené na různé poranění, které je dětem vysvětleno, stejně tak i samotné ošetření, které si navzájem na sobě zkouší.
- Besedují o náplni práce se skutečnými hasiči, policisty a záchranáři.
- V neposlední řadě je jim vštěpován zdravý životní styl, ochrana životního prostředí, jak správně třídit odpad, nebo třeba zásady pobytu přírodě (Český červený kříž, 2021)

Výuka první pomoci dětí a mládeže je určena pro věkové skupiny, které mají aktivní přístup a zájem o tuto problematiku. Jednotlivé lekce musí být tvořeny tak, aby na sebe navzájem navazovali a dovolili i opakování jednotlivých úkonů, tak aby bylo zaručeno pochopení a osvojení si jich. Další nespornou výhodou je fakt, že účastníci těchto kurzů a kroužků bývají v oblasti poskytování laické první pomoci aktivní i v dospělosti. (Horných a kol. 2015)

7 Dětské domovy

Dětské domovy prošly od doby jejich vzniku až po současnost řadou významných i méně významných změn. Podepsaly se na nich dvě světové války a stejně jako vše je nejvíce ovlivnili a ovlivňují lidé, kteří v nich působí.

Historicky poprvé byly nazývány Dětskými domovy na počátku 20. stol, konkrétně po roce 1908. Kdy se vyvinuly z polo veřejné instituce Okresní péče o mládež, která tehdy tvořila síť okresních internátních zařízení pro děti osiřelé, opuštěné, nebo zanedbané. (Hrdlička, Pávková 1967)

Organizace a fungování Dětských domovů, jakožto i jejich účel, pracovníky, kteří v nich působí, jejich práva a povinnosti upravuje zákon č. 109/2002 Sb. (zákon o výkonu ústavní výchovy, nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních). Dále zákon vysvětluje, že zřizovatelem těchto institucí nejčastěji bývá kraj. Mimo kraje může být zřizovatelem Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen MŠMT), nebo církve. Jedná se o příspěvkovou organizaci, což znamená, že je financována státem. Dětské domovy spadají do zařízení, v nichž probíhá ústavní výchova. Proto je důležité si tento termín objasnit.

Ústavní výchova – je opatření, které nařizuje soud na návrh sociálně právní ochrany dětí. V případě že je vážně ohrožena, nebo vážně narušena výchova dítěte, nebo jestliže z jiných závažných důvodů nemohou rodiče výchovu dítěte zabezpečit. Pokud je to v zájmu nezletilého nutné, je soud oprávněn nařídít ústavní výchovu, svěřit dítě do

náhradní rodinné péče, nebo do instituce pro okamžitou pomoc dětí, aniž by jí předcházela jiná výchovná opatření. Z oprávněných důvodů může soud prodloužit ústavní výchovu až do 19 let věku. Před nařízením ústavní výchovy je soud povinen zkoumat, zda výchovu dítěte nelze zajistit náhradní rodinnou péčí, nebo rodinnou péčí v zařízeních pro děti vyžadující okamžitou pomoc, které mají přednost před výchovou ústavní. Pominou-li po nařízení ústavní výchovy její důvody, nebo lze-li dítěti zajistit náhradní rodinnou péči, soud ústavní výchovu zruší (Pešatová)

Dětský domov a Dětský domov se školou

Jak už název napovídá hlavním rozdílem je, integrace školy do Dětského domova a osobní charakteristika dětí žijících v těchto zařízeních.

DD jsou zařízeními, do kterých jsou umísťovány děti od 3 do 18 let, bez výraznějších výchovných problémů a poruch chování, kterým byla soudně nařízená ústavní výchova ze sociálních důvodů. Tyto děti se vzdělávají ve školách, které nejsou součástí dětského domova. Dítě je umísťováno do DD zpravidla s ohledem na vzdálenost školní instituce, kterou navštěvuje. Systém fungování tohoto zařízení, má za úkol se co nejvíce přiblížit zvyklostem běžné rodiny. Na základě dohody s dítětem, může být odchod z tohoto zařízení prodloužen do doby, než završí svou přípravu na budoucí povolání, maximálně do 26 let.

DDŠ jsou zařízeními, do kterých jsou umísťovány děti od 6 let do ukončení povinné školní docházky. Tyto děti zpravidla mívají závažné poruchy chování, nebo pro svou trvalou, nebo přechodnou duševní poruchu potřebují nepřetržitou výchovně – léčebnou péči. Těmto dětem je soudně nařízená ústavní výchova, nebo uložená ochranná výchova. V rámci zařízení fungují v tzv. rodinných skupinách, které mají za úkol suplovat fungování rodinných vztahů.

7.1 Poslání dětských domovů

Hlavním posláním Dětských domovů je snaha vytvořit optimální podmínky pro všestranný rozvoj dětí, kterým byla soudem nařízená ústavní výchova. Tato instituce v sobě spojuje požadavky školského výchovného zařízení, které zajišťuje všestrannou péči od dětství až po dospělost a snahu o vytvoření stabilního prostředí, jehož úkolem je buď trvale, nebo krátkodobě nahradit rodinu. Další neméně důležitý úkol, který DD plní je příprava dětí na samostatný život ve společnosti. „Vytvoření trvalého prostředí, kde by se dítěti dostávalo uspokojení základních citových potřeb a které by zabezpečilo podmínky pro formování vědomostí, dovedností a návyků s ohledem na společenské

i osobní potřeby a na zájmy a zvláštnosti jedince, je důležitou zásadou koncepce výchovně vzdělávací práce dětských domovů (Taxová 1987).³

7.2 Děti žijící v dětském domově

Do dětských domovů jsou umísťováni chlapci i děvčata ve věku od 3 do 18 let. Dále zde nalézají útočiště nezletilé matky společně s jejich dětmi. Ve výjimečných případech a po poradě a schválení ředitelem, se v tomto zařízení mohou také nacházet nezaopatřené osoby, pokračující ve studiu a přípravě na budoucí povolání, kterým byl pobyt prodloužen, avšak maximálně do 26 let.

8 Dětský domov se školou v Chrastavě

Dětský domov se školou je umístěn v klidném prostředí, je obklopen přírodou na okraji města Chrastava u Liberce. V roce 1997 se zařízení stalo fakultním zařízením Pedagogické fakulty TU v Liberci. Spolupráce probíhá především formou exkurzí a plnění školních praxí. Při ní se studenti seznámí s problematikou ústavní výchovy, organizací, fungováním a náplní činností všech zaměstnanců. DDŠ v Chrastavě je školským zařízením pro výkon ústavní výchovy pro chlapce do dovršení věku 15 let, respektive do dokončení povinné školní docházky. Celý areál nabízí ubytovaným chlapcům vše potřebné pro jejich komplexní péči – školu, ubytování, stravování, prostory pro trávení volného času. DDŠ vlastní sportovní areál s hřištěm a rozsáhlé pozemky, které umožňují širokou škálu nejen volnočasových aktivit. O děti zde pečují učitelé, vychovatelé a další odborní pracovníci v čele s paní ředitelkou. Důraz je zde kladen na sportovní činnosti a tělovýchovu všeobecně. Chlapci se účastní řady sportovních akcí, bez ohledu na výsledky jsou tyto akce velkým přínosem na cestě k převýchově. Celým výchovným procesem se prolíná směřování ke kulturnosti, kultivovanému vystupování a na prevenci. Především v oblastech odstraňování drogových závislostí, šikany,

³ Klíčový úkol, s kterým se musejí DD vypořádat, který je dle autorova názoru mnohdy opomíjený, nebo se mu nepřikládá taková důležitost, jakou by si zasloužil, je smysluplné využití volného času. Z praxe u Vězeňské služby České republiky (dále jen VS ČR) autor chápe, že náplň volného času v těchto institucích je a musí být korigována. I přesto se domnívá, že zvláště děti v DD by měly mít možnost uplatnit se v různých druzích zájmové činnosti a mít možnost v něčem vynikat, objevit svůj talent, nebo jen najít aktivitu, která je bude naplňovat. Autor je přesvědčen, že zvláště u dětí, je smysluplné trávení volného času a pocit důležitosti ve smyslu toho, v čem vynikají, čemu rozumí a vědomí toho, že jsou potřební, velice důležité. Pro jejich kvalitně strávený volný čas, ale hlavně pro jejich budoucí život. Při povolání u (VS ČR) se bohužel čím dál častěji setkáváme s dětmi a mladistvými s trestnou minulostí. Zajímavé je, že bez ohledu na to, jestli tyto děti prošly nějakou výchovnou institucí, nebo vyrůstaly v úplné rodině, tak ve většině případů neuměly nakládat se svým volným časem, neměly žádný řád, nebo jednoduše nedělaly nic. Otázkou je jestli tak činí dobrovolně? Nebo je to tím, že je nikdo nepřivedl k aktivitě, nebo činnosti, v které by vynikaly a která by je bavila?

kriminality a xenofobie. Především z důvodů předchozích zkušeností, nebo experimentování chovanců s drogami byl v zařízení zaveden systém sledování a evidence případů zneužívání drog. Do tohoto systému jsou zapojeni všichni učitelé, vychovatelé i sociální pracovníci. Drogový preventista předkládá pedagogické radě souhrnný přehled drogové scény v ústavu, i opatření, která byla v konkrétních případech realizována, respektive navrhuje preventivní a výchovná opatření.

8.1 Základní škola v Dětském domově v Chrastavě

Dle výroční zprávy DDŠ (2020/2021) je součástí DD základní škola, kterou tvoří tři třídy. V každé z nich je umístěno maximálně 8 dětí. Chlapci jsou vzděláváni podle Školního vzdělávacího programu (dále jen ŠVP) pro základní školu a ŠVP pro základní školu praktickou výukou s motivačním názvem „Krok správným směrem“. Ročníky jsou v jednotlivých třídách obsazeny, dle aktuálního složení dětí v DDŠ. Po ukončení povinné školní docházky volí žáci zpravidla některý z učebních oborů a to v místě vlastního bydliště, nebo v jiném zařízení určeném pro žáky s nařízenou ústavní výchovou. S ohledem na nižší počet žáků ve třídě, je možné ve větší míře uplatňovat individuální přístup k dětem, jejichž znalosti jsou mnohdy na velmi nízké úrovni. Nejčastějším důvodem bývá záškoláctví v předešlé základní škole.

8.2 Výchovná činnost a prevence sociálně patologických jevů v DDŠ v Chrastavě

Výroční zpráva DDŠ (2020/2021) uvádí, že v DDŠ probíhá vzdělávání žáků s rizikovým chováním a různými poruchami chování, je nutné, aby všichni pedagogičtí pracovníci věnovali jejich chování zvýšenou pozornost. Výchovný úsek tvoří rodinné skupiny. Každá skupina má dva kmenové vychovatele, ti vedou dokumentaci týkající se dítěte a pravidelně do ní zaznamenávají nové poznatky o dítěti. Pozorují chování a vystupování dětí a společně s ostatními pracovníky se podílejí na výchovných opatřeních. Rodinná skupina má složení vychovatelů muž – žena, aby se co nejvíce podobala rodinnému modelu. Výchovné týmy těchto skupin, ještě doplňuje střídající vychovatel a asistent pedagoga. Každá skupina má maximálně 8 členů, různého věku. Při umístění jsou zohledňovány faktory, jako je věk a osobní charakteristika dítěte. Důraz je kladen na umístění sourozenců do stejné skupiny. Výchovná činnost vychází ze Školního vzdělávacího programu (dále jen ŠVP) a ročních výchovných plánů vypracovaných pro každou skupinu. Dále je konkretizována do týdenních výchovných plánů, kde se prolínají

všechna témata ŠVP tak, aby byla pestrá, zábavná, poučná a nenásilná, a přitom byl naplněn hlavní cíl, bezproblémové začlenění do společnosti po opuštění dětského domova.

Prevence sociálně patologických jevů v DDŠ v Chrastavě

Prevence sociálně patologických jevů v DDŠ probíhá podle sestaveného Preventivního programu, jehož hlavním cílem je především zvýšit odolnost žáků vůči jednotlivým sociálně patologickým jevům, pozitivně rozvíjet osobnost žáka v klidném a motivujícím prostředí a vést k zdravému životnímu stylu. DDŠ spolupracuje s etopedem, který pomáhá hledat řešení v problematických situacích, odhaluje příčiny vzniku negativního chování a pomáhá najít řešení a vhodné výchovné postupy. Etoped zpracovává plány rozvoje osobností jednotlivých dětí, podle kterých se s žáky v průběhu roku pracuje. Tyto plány jsou učiteli a vychovateli pololetně vyhodnocovány.

8.3 Současná situace v DDŠ v Chrastavě

V současné době se v zařízení nachází 24 chlapců. Nejmladšímu chlapci je 9 let a nejstarším je 15 let. Tento počet se však neustále mění, což je dáno hlavně častými útekami chlapců, jak měl autor možnost za dobu svého působení poznat. Dále návštěvami u rodiny, nebo příbuzných, o víkendech a svátcích. Naprostá většina těchto chlapců se potýká s celým spektrem potíží. Mezi nejčastější a nejzávažnější patří disharmonický vývoj osobnosti, antisociální projevy chování a poruchy chování obecně, zejména nadměrná agrese. Úsek výchovy si přebírá děti bezprostředně po vyučování a zajišťuje náplň jejich času po zbytek dne, přes noc, o víkendech a svátcích. V DDŠ v Chrastavě jsou aktuálně 3 rodinné skupiny.

Každá skupina má:

- dvoulůžkové či třílůžkové pokoje, které si děti mohou pod dohledem vychovatelů upravit dle svých představ
- společenskou místnost tzv. klubovnu, ta je vybavena televizí a počítači a možností připojení na Wi-Fi
- sociálním zařízením, koupelnou se sprchovými kouty a umyvadly, s pračkou a WC
- informační tabule – na které jsou uvedeny přehledy o dosažených úspěších dítěte
- pomůcky na výtvarné, pracovní a tělovýchovné činnosti, knihy a společenské hry
- součástí skupiny je i kabinet vychovatelů

V zařízení je dětem k dispozici:

- velký sportovní areál s atletickou dráhou a tenisové kurty, ten je využíván ke sportování a pořádání společenských i sportovních akcí
- keramická dílna
- školní dílny
- cvičná kuchyňka
- počítačová učebna
- tzv. hudebna (místnost s hudebními nástroji)
- sad, záhonky a skleník
- ohniště (pro pořádání táboráků a společenských akcí)

8.4 Specifika volnočasového programu

Podle interních směrnic DDŠ musí volnočasový program obsahovat určitá specifika vedoucí k rozvoji kompetencí, které jsou zakotveny ve ŠVP A VP pro DDŠ v Chrastavě.

Především se jedná:

- Kompetence k učení
 - Učí se propojovat dosavadní znalosti s praxí
- Kompetence komunikativní
 - Umí formulovat své myšlenky a pokládat ucelené otázky
 - Snaží se porozumět ostatním
 - Kultivovaně prosazuje své názory
- Kompetence občanské
 - Má úctu k druhým lidem
 - Snaží se rozhodovat zodpovědně a uvědomuje si následky
 - Dokáže poskytnout potřebnou pomoc dle vážnosti situace
 - Umí v různých situacích zvážit své možnosti pro řešení
 - Respektuje požadavky na kvalitní životní prostředí
- Kompetence k řešení problémů
 - Vnímá problémovost konkrétních situací
 - Dokáže problém včas identifikovat
 - Hledá tvůrčí řešení problému
 - K řešení využívá svých dosavadních znalostí a zkušeností
 - Nevzdává to v těžších situacích

- Kompetence sociální a personální
 - Dokáže být oporou pro ostatní
 - Umí požádat o pomoc
 - Důvěřuje si
- Kompetence pracovní
 - Seznamuje se s různými materiály a postupy
 - Umí postupovat podle naučeného vzorce
- Kompetence k rozvoji zdravého životního stylu
 - Uplatňuje adekvátní způsoby chování a ochrany v modelových situacích ohrožení, nebezpečí i mimořádných situacích

8.5 Volnočasové aktivity v DDŠ Chrastava

Vychovatelé se snaží pořádat a připravovat pro chlapce pestrou škálu různě zaměřených volnočasových aktivit. Naplno využívají prostory a možnosti, které jim DDŠ v Chrastavě a přilehlé okolí nabízí. Každý vychovatel má pod patronátem minimálně jednu volnočasovou aktivitu, většinou se jedná o aktivity, kterým se sám věnuje, nebo ke kterým má blízko.

Mezi nejpoblárnější aktivity patří:

- Sportovní aktivity – Míčové hry, jako je fotbal a nohejbal jsou mezi chlapci nejvyhledávanější volnočasovou aktivitou a jednou z mála aktivit, které se účastní většina osazenstva v DDŠ.
- tzv. Záhonky – Další oblíbenou aktivitou, kde si chlapci na záhonech a ve sklenících pěstují zeleninu pro vlastní spotřebu.
- Počítačový kroužek – Chlapci se učí základy práce na PC (Word, Excel, PowerPoint, úpravy fotografií a obrázků, střih videa atd.)
- Dílny – DDŠ v Chrastavě disponuje plně vybavenými dílnami. V nich se chlapci seznamují s používáním různých druhů náradí a mají možnost se naučit a prakticky vyzkoušet různé druhy drobných oprav, nebo se zapojit do výroby různých předmětů. (např. ptačí budky)
- tzv. Výtvarky – V této aktivitě chlapci nejen kreslí a malují, ale navštěvují i keramickou dílnou, kterou mají v DDŠ k dispozici.

Tyto aktivity patří mezi chlapci k nejpoblárnějším, a tudíž i nejnavštěvovanějším. Každá aktivita je předem vypsána a snahou vychovatelů je, aby probíhala, pokud možno pravidelně.⁴

DDŠ v Chrastavě pravidelně dostává od hokejového týmu Bílý tygři Liberec několik permanentních vstupenek na celou hokejovou sezónu. Za odměnu tak mohou chlapci pod dohledem vychovatelů navštívit hokejové utkání.

Velice oblíbené jsou mezi chlapci akce mimo DDŠ. Nejčastěji se jedná o jednodenní výlety, návštěvy kin a divadelních představení, výjezdy na sportovní a společenské akce do jiných zařízení.

Velkému zájmu se těší i zimní lyžařské kurzy a letní cyklistické kurzy, které díky snaze vychovatelů může DDŠ pořádat. I přes to, že se jedná pouze o jednodenní kurzy, tak jejich příprava a realizace je velice náročná, a to jak finančně, tak především organizačně.

Chlapci z DDŠ si připravují tematická hudební a dramatická vystoupení k různým příležitostem, spojených s Vánoce, Velikonocemi, dětským dnem, nebo Mikulášem. Prezentují je na společenských akcích ať už přímo v DDŠ, nebo i na akcích a besídkách mimo DDŠ.

8.6 Návrhy, tvorba a realizace volnočasových programů

Veškeré volnočasové aktivity i výchovná činnost vychází ze ŠVP a výchovných plánů, které jsou vypracovávány pro konkrétní skupiny zpravidla na rok. Tyto plány jsou konkretizovány do týdenních programů výchovně vzdělávací činnosti. Týdenní programy jsou vypracovávány vychovatelem na následující týden, vždy na konkrétní den. Výhodou je určitě jistá dávka variability a možnost si program v rámci možností přizpůsobovat. Jako nevýhoda se může jevit ne úplně svobodná volba zařazovaných volnočasových aktivit což je ale vzhledem k povaze dětí pochopitelné. Denní plán je rozpracován tak, že obsahuje kompetence vztahující se k aktivitě, samotné aktivity, jejich cíle a v poslední řadě i vyjádření dětí. Volnočasové aktivity tak do značné míry musejí splňovat cíle, které jsou dopodrobna rozpracovány ve ŠVP a výchovném programu pro DDŠ a ZŠ Chrastava.

⁴ Autora zaujalo, že chlapci nejsou do volnočasových aktivit, nebo kroužků přihlášení, ale navštěvují je podle svého momentálního rozpoložení. Tento systém se dle slov vychovatele osvědčil, chlapci nemají pocit, že jsou do něčeho přímo nuceni a mohou aspoň částečně rozhodovat o svém času sami. Hlavním důvodem jsou však nálady, deprese a úzkosti, kterými chlapci často prochází a mohli by celé snažení vychovatelů bojkotovat a strhnout s sebou i ostatní chlapce anebo rušit a znepríjemňovat tak aktivitu ostatním.

PRAKTICKÁ ČÁST

9 Cíle programu

Hlavním cílem programu bylo navrhnout a realizovat Kurz první pomoci, jako volnočasovou aktivitu pro chlapce z DDŠ Chrastava.

Tento cíl autor po vyhodnocení vstupních dotazníků a rozhovoru s vychovatelem rozšířil o několik dílčích cílů:

- **DC 1** motivovat chlapce ke spolupráci
- **DC 2** naučit chlapce základní dopravní značky
- **DC 3** naučit chlapce telefonní čísla na tísňové linky
- **DC 4** možnost zařazení této aktivity, mezi volnočasové aktivity v DDŠ

9.1 Metody

Autor použil vstupní dotazník pro chlapce, kteří se budou účastnit programu. Dotazník byl koncipován tak, aby získal informace o jejich znalostech. Dále pozorování během samotného programu, rozhovor s vychovatelem a rozhovor s chlapci po realizaci samotného programu.

9.2 Průzkumný vzorek

Cílovou skupinou byli chlapci ve věku od 9 do 14 let. V průměru se programu zúčastnilo 13 chlapců. Počet chlapců, kteří se účastnili sobotních programů se měnil. Hlavním důvodem byl počáteční nezájem a dle autorova názoru i nechť se účastnit něčeho z povinnosti, dalším důvodem byly víkendové návštěvy chlapců u rodiny a také úteky chlapců.

9.3 Termín a místo realizace programu

Program měl původně probíhat ve dvou termínech, a to vždy v sobotu dopoledne, konkrétně 26. 03. 2022 a 02. 04. 2022 a to v čase od 10,00 hod. do 12,00 hod. Po první sobotní návštěvě a po domluvě s panem vychovatelem autor rozšířil časový fond o další sobotní dopoledne, a to 09. 04. 2022. Měl tedy možnost s dětmi strávit něco přes 6 hodin, jako útočiště nám sloužila tzv. hudebna v DDŠ v Chrastavě. Velká místnost, s promítacím zařízením se ukázala být nejvhodnějším místem, mohla sloužit jednat jako posluchárna, kde autor mohl do programu díky promítacímu zařízení zařadit i prezentace, nebo video ukázky a během chvilky jsme z ní udělali prostornou místnost vhodnou pro pohybové aktivity, nebo práci ve skupinách.

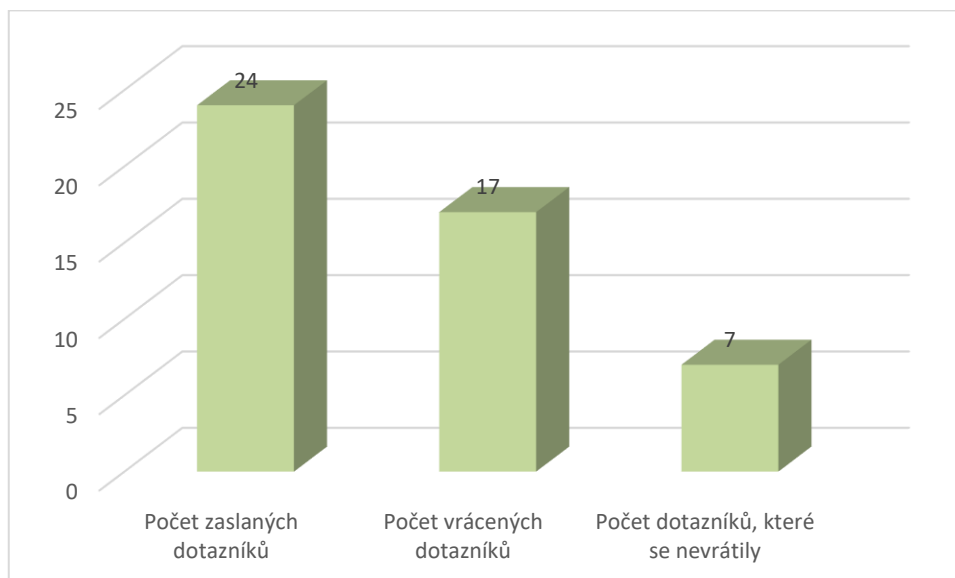
10 Návrh a tvorba volnočasového programu s prvky první pomoci

Před samotnou přípravou programu chtěl autor zjistit, jaké mají děti znalosti, jaké jsou jejich zkušenosti a jaká je jejich chuť se učit a spolupracovat. Z toho důvodu si pro chlapce připravil krátký anonymní dotazník o deseti otázkách, tyto otázky byly zaměřeny na první pomoc a základní znalosti pro účastníky silničního provozu. (dotazník viz příloha) Celkem 24 dotazníků dopravil do DDS v Chrastavě a cca. 1 měsíc před prvním programem si vyplněné dotazníky vyzvedl. Výsledky vyhodnocených dotazníků mu sloužily jako podklad pro přípravu programu a jednotlivé aktivity byly zaměřeny na nejčastější chyby, kterých se chlapci v dotazníku dopouštěli.

Tabulka 1: počet oslovených chlapců

Počet oslovených chlapců	Počet chlapců, kteří odpověděli na otázky v dotazníku	Počet chlapců, kteří odpovídali na otázky v dotazníku v %
24	17	70

Graf 1: počet oslovených chlapců

Komentář k tabulce a grafu č. 1

Z výše uvedené tabulky a grafu vyplývá, že z celkového počtu dotazníků se zpět navrátilo 70 % vyplněných dotazníků.

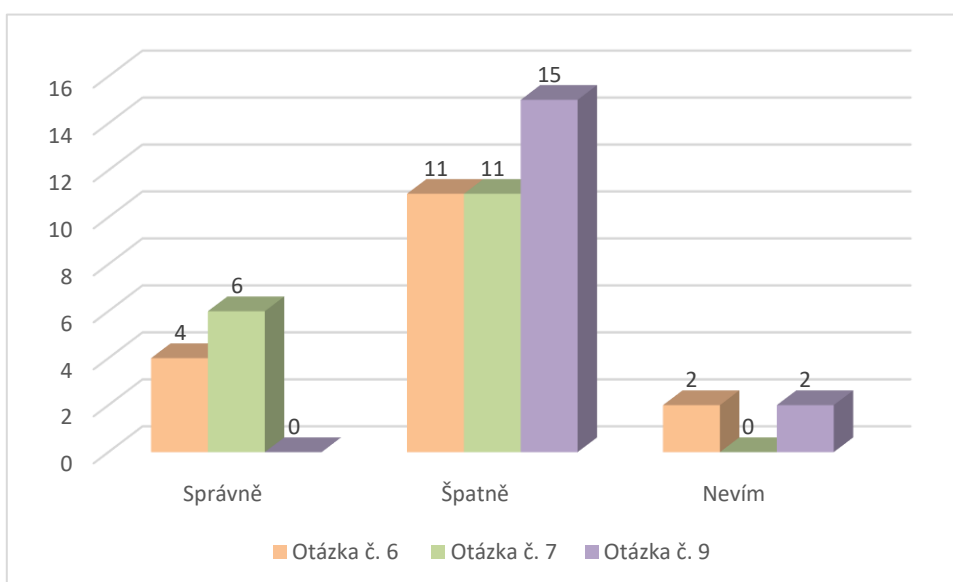
10.1 Vyhodnocení úvodního dotazníku

Z dotazníků autor vybral nejčastěji chybované a zmiňované odpovědi, které chlapcům dělaly největší problémy, či se s nimi setkali a na ty sestavil volnočasový program šitý na míru.

Tabulka 2: vyhodnocení úvodního dotazníků

Otázky/odpovědi č.	Správně	Špatně	Nevím
Otázka č. 6	4	11	2
Otázka č. 7	6	11	0
Otázka č. 9	0	15	2

Graf 2: vyhodnocení úvodního dotazníků

Komentář k tabulce č. 2 a grafu č. 2

Z vyhodnocených dotazníků je patrné, že chlapci nejčastěji chybovali v otázkách č. 9, č. 7 a č. 6.

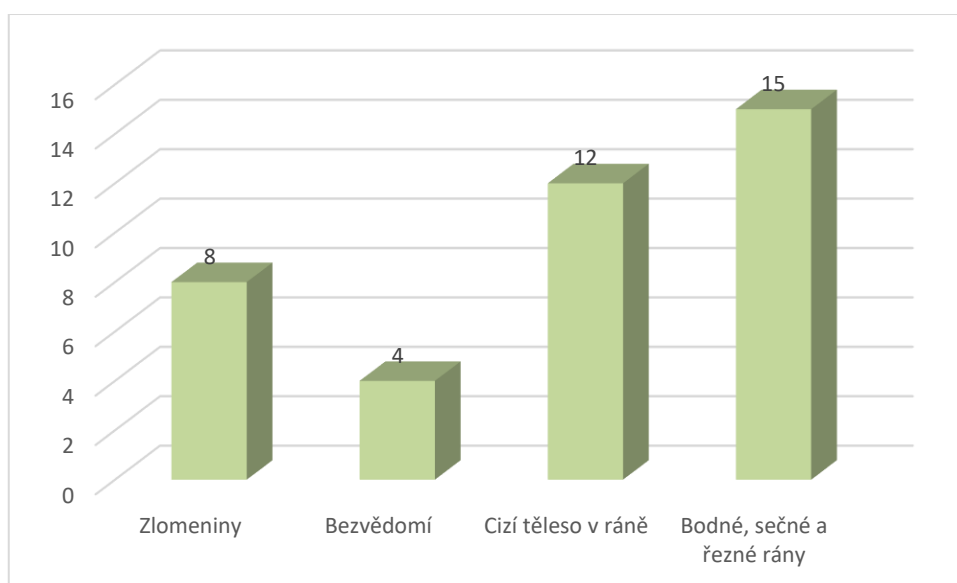
V otevřené otázce č. 8 měli chlapci za úkol vyjmenovat zranění, se kterými se setkávají nejčastěji.

Mezi nejčastější odpovědi patřila tato zranění:

Tabulka 3: zranění

Zranění	Počet vypsanych odpovědí
Zlomeniny	8
Bezvědomí	4
Cizí těleso v ráně	12
Bodné, sečné a řezné rány	15

Graf 3: zranění

Komentář k tabulce č. 3 a grafu č. 3

Z výše uvedené tabulky a grafu je zřejmé, že mezi nejčastější zranění, se kterými se chlapci setkali, jsou bodné, sečné a řezné rány, cizí těleso v ráně, zlomeniny končetin a bezvědomí.

10.2 Plánovaná podoba volnočasového programu

1. program, sobota 26. 03. 2022, 10,00 – 12,00 hod.

Na základě vyhodnocení úvodních dotazníků a po poradě s panem vychovatelem, se autor rozhodl první společné setkání rozdělit do dvou bloků. První blok zaměřit na dopravní značky a ve druhém bloku se věnovat volání na tísňové linky.

1. blok – Dopravní značky: Na úvod autor připravil krátkou prezentaci (viz příloha), v které rozdělil dopravní značky do základních kategorií a popsal, kde se tyto druhy dopravních značek vyskytují, jak vypadají a co nám sdělují.

Aktivita č. 1 Značkováná

Cíl aktivity – naučit chlapce základní dopravní značky

Časový fond: 30–40 min.

Realizace – Při této aktivitě budou chlapci pracovat s předem připravenými pracovními listy, do kterých budou vpisovat názvy značek, následně si každý vyrobí svou vlastní značku. Na konci aktivity bude dostatek času, aby si chlapci dopsali názvy značek, které neznali.

Reflexe – Po aktivitě následuje reflexe, v které se lektor doptává chlapců, jestli rozumí významu vyobrazených dopravních značek, proč si myslí, že je důležité vědět, co která značka znamená a jak se podle ní zachovat. V neposlední řadě dotazem zjistí, co se v této aktivitě naučili.

aktivita č. 2 – Slepé mapy

Cíl aktivity: pochopit význam dopravních značek, zlepšení komunikace a práce ve skupině

Časový fond: 30–40 min.

Realizace: Chlapci pracují ve skupinách, jejich úkolem bude rozmístit značky do předem připravené slepé mapy.

Reflexe: Při reflexi se lektor doptává chlapců, co nového se naučili a jak by se zachovali v situacích zobrazených na mapě.

Přestávka 10–15 min.

2. blok – Volání na tísňové linky

Druhý blok programu autor zaměřil na tísňová telefonní čísla, v kterých dělali chlapci v prvotním dotazníku chyby, nebo je mezi sebou zaměňovali.

Cíl aktivity: naučit chlapce tísňová telefonní čísla

Časový fond: 30–40 min.

Realizace: Nejdříve se lektor zeptá chlapců, jestli znají tísňová telefonní čísla a vědí kam volat v krizových situacích. Následně si je společně zopakují a lektor vysvětlí chlapcům kdy a na jaká čísla volat. Jaké informace jsou důležité sdělit a jak postupovat v průběhu samotného telefonátu.

Po-té lektor s vychovatelem sehraje telefonát na předem připravený scénář, lektor bude volající a vychovatel záchranář, aby předvedli chlapcům názorně, jak postupovat při samotném hovoru.

Následně si samotný telefonát vyzkouší i chlapci. Téma, nebo zranění si vylosují na předem připravených kartičkách.

Reflexe: Při závěrečné reflexi se lektor ptá chlapců, co nového se naučili a jestli už vědí, na jaká tísňová telefonní čísla volat v krizových situacích.

2. program, sobota 02. 04. 2022, 10,00 – 12,00 hod.

Druhý program autor zaměřil na základy první pomoci, a to konkrétně na ošetření zranění, se kterými se podle dotazníku chlapci setkávají nejčastěji. Tento program autorovi pomáhala připravovat a vést kolegyně Tereza, která má zkušenosti jako táborový zdravotník, ale hlavně léta působila jako člen záchranného týmu ČČK Liberec.

Cíl programu: Naučit chlapce, jak jednat v krizových situacích, do kterých se mohou dostat a ošetřit zranění, se kterými se podle nich setkávají nejčastěji.

Jedná se o:

- bezvědomí
- fixaci zlomenin
- ošetření bodných, sečných a řezných ran
- ošetření ran, v nichž zůstane cizí těleso

Časový fond: cca. 2 hod.

Na úvod autor připravil pro chlapce krátkou prezentaci (viz příloha), ve které jednotlivé ošetření zmíněných zranění teoreticky vysvětlil a popsal.

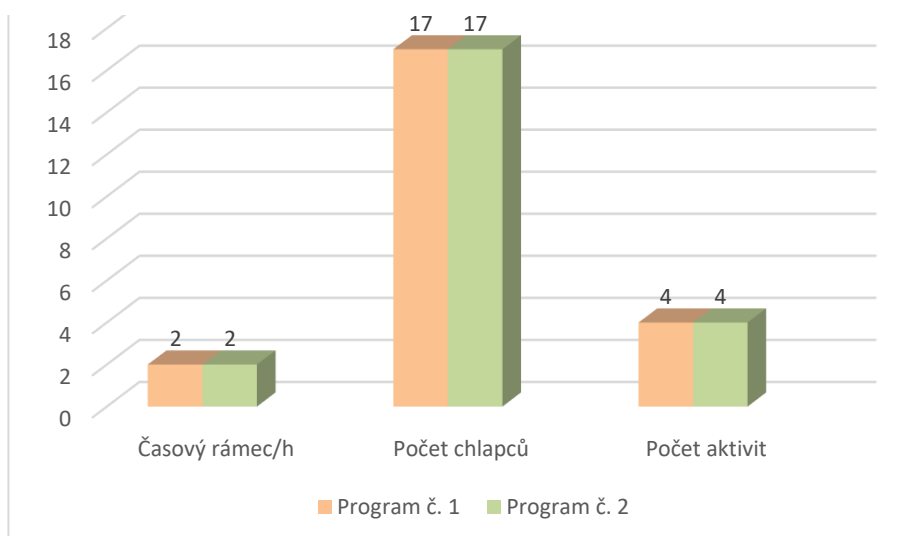
Poté společně s kolegyní postupně předvedou ošetření všech zranění. Pro větší autentičnost, názornost a atraktivitu použijí připravené maskování, které před samotným ošetřováním konkrétního zranění namaskují.

Reflexe: Po aktivitách lektor s chlapci prochází zranění, které mají namaskované a společně probírají postup jejich ošetření. Zeptá se chlapců, zda si myslí, že je dnešní program naučil něco nového.

Tabulka 4:

Číslo programu	Časový rámec/h	Počet chlapců	Počet aktivit
Program č. 1	2	17	4
Program č. 2	2	17	4

Graf 4

Komentář k tabulce č. 4 a grafu č. 4

Z tabulky a grafu vyplývá, že volnočasový program byl připraven na 4 hodiny, pro 17 chlapců a mělo probíhat 8 aktivit.

10.3 Změny a úpravy programu při realizaci

Autor se i přes snahu o přípravu zajímavého programu i jednotlivých aktivit nevyhnul menším, ale i větším změnám a úpravám, které proběhly v průběhu samotné realizace i před ní. První změnou byl samotný počet účastníků programu, který se měnil pro každý jednotlivý program, stejně tak i složení zúčastněných chlapců. Další změnou bylo rozšíření časového fondu o další sobotní dopoledne. Především z důvodu počáteční nespolupráce, zmírnění nároků na chlapce a více času na jednotlivé aktivity.

Program č. 1 - Největší změnou a asi nejtěžší chvílí byl hned první program, který byl zaměřen na dopravní značky a tísňová telefonní čísla. Nechuť a odmítavý postoj chlapců spolupracovat, nebo se zapojovat, byl patrný již od začátku. Chlapci projevovali naprostý nezájem, vyrušovali a věnovali se jiným činnostem. Na možnost, že tato situace nastane, autora připravoval pan vychovatel na konzultaci před samotným programem. Počítali jsme tedy, že i tato varianta může nastat, z toho důvodu autor program předčasně přerušil. S chlapci se snažil najít společné téma, což se mu nakonec podařilo. Na konci programu proběhla aktivita slepé mapy.

Program č. 2 – Druhý program prošel také určitými změnami, které se ale, na rozdíl od prvního setkání, odehrály již před samotným programem. Autor se rozhodl z programu vypustit prezentaci, kterou měl původně připravenou a celý průběh vést uvolněněji.

Program č. 3 – Třetí dopolední program, který autor zařadil, měl za úkol připomenout chlapcům krizová telefonní čísla a prověřit, co se naučili v předešlých aktivitách.

10.4 Finální podoba volnočasového programu

1. program, sobota 26. 03. 2022, 10,00 – 12,00 hod.

Prvního programu se zúčastnilo 14 chlapců.

Po úvodním vzájemném seznámení pustil autor připravenou krátkou prezentaci (viz příloha), ve které rozdělil dopravní značky do základních kategorií a popsal, kde se tyto druhy dopravních značek vyskytují, jak vypadají a co nám sdělují.

V této chvíli byl autor nucen přerušit program pro naprostý nezájem a nespolupráci chlapců. Chlapci se volně pohybovali po místnosti a bavili se ve skupinkách, nebo odešli úplně. Autor si zůstal povídat se čtyřmi chlapci, kteří seděli v první řadě. Snažil se najít společné téma, což se po chvíli podařilo a přišli jsme na to, že všichni jezdíme na skateboardu. Toto téma prolomilo ledy a na promítacím zařízení jsme si pustili krátká videa ze skateparků, postupně se připojovali další chlapci, kteří jezdí pro změnu na koloběžkách, nebo je toto téma zajímalo. Bavili jsme se o tom, kde je nejlepší provozovat tyto aktivity, jestli jezdí ve skateparku, nebo na ulicích, jaké mají vybavení a jestli používají přilbu a chrániče. Původně napjatá atmosféra se uvolnila.⁵ V poslední půlhodině programu jsme přešli k aktivitě slepé mapy, kterou jsme společnými silami a za pomoci pana vychovatele zvládli splnit.

Aktivita č. 2 – Slepé mapy

Cíl aktivity: Chlapci pochopí význam dopravních značek

Časový fond: 15 min. + 15 min. reflexe

Pomůcky: 2x slepá mapa, vyrobené dopravní značky (viz příloha)

Realizace: Lektor rozdělí chlapce na dvě skupiny. Každá skupina se slepou mapou a značkami zaujme místo na opačné straně místnosti. Úkolem je správně rozmístit značky do slepé mapy. Lektor pozoruje, jak probíhá komunikace a domluva v každé skupině.

⁵ Autorovi bylo zřejmé, že přípravy, které měl, zde nebudou fungovat tak, jak si představoval. Klíčové pro budoucí spolupráci ze strany chlapců bude vzbudit zájem a navodit přátelskou atmosféru.

Po aktivitě každá skupina prezentuje svoji mapu a vysvětlí důvody umístění značky na konkrétní místo.

Reflexe: Při reflexi se lektor doptává chlapců, co nového se naučili a jak by se zachovali v situacích zobrazených na mapě.

Obrázek 1: aktivita slepé mapy

2. program, sobota 02. 04. 2022, 10,00 – 12,00 hod.

Tento program vedl autor společně s kolegyní, především z důvodu praktických ukázek a časové náročnosti maskování jednotlivých zranění.

Programu se zúčastnilo 16 chlapců.

Cíl programu: Naučit chlapce, jak jednat v krizových situacích do kterých se mohou dostat a ošetřit zranění, se kterými se podle nich setkávají nejčastěji.

Jedná se o:

- bezvědomí
- fixaci zlomenin
- ošetření bodných, sečných a řezných ran
- ošetření ran, v nichž zůstane cizí těleso

Časový fond: cca. 2 hod.

Pomůcky: sterilní krytí cca. 20 ks, trojčípý šátek cca. 20ks, obvazový materiál cca. 40 ks, maskovací materiál (předem připravená krev, těsto na maskování.)

Realizace: Nejdříve autor představil chlapcům kolegyni Terezu, která s ním bude spolupracovat na dnešním programu. Následně si s chlapci povídali o zraněních, které prodělali a při jaké aktivitě se jim tato zranění stala. Atmosféra byla o poznání uvolněnější

než naposledy. Do diskusí se nezapojovali všichni chlapci, ale nikdo nevyrušoval ani neodcházel.

Poté jsme společně s Terezou postupně předvedli ošetření všech zranění. Po každé praktické ukázce jednoho ošetření jsme nechali prostor na dotazy a vyjasnění nejasností. Následně si chlapci zkoušeli ošetřit tato zranění jeden na druhém. Společně s Terezou jsme dohlíželi, popřípadě chlapcům pomohli, nebo poradili.

Pro větší autentičnost, názornost a atraktivitu aktivity jsme měli připravené maskování. Před každou praktickou ukázkou ošetření jsme dané zranění namaskovali.

Bezvědomí – Situace, kdy najdete osobu v bezvědomí, může potkat každého z nás. Klíčové je se správně zachovat a umět reagovat. V první řadě zajistit svou vlastní bezpečnost. Důkladně se rozhlédněte, zda nehrozí nebezpečí. Zavolejte záchrannou službu, nebo požádejte o pomoc lidi kolem vás. Přesvědčte se, že osoba je v bezvědomí. Zkuste oslovení, zatřesení, a nakonec vyvolání bolesti. Pokud osoba nereaguje na podněty, otočte ji na záda a mírně zakloňte hlavu. Tím se zprůchodní dýchací cesty. Zjistěte, jestli osoba v bezvědomí dýchá. Sledujte pohyby hrudníku a přiložte ucho k ústům. Vnímejte, zda proudící vzduch cítíte a slyšíte. V případě, že osoba dýchá normálně (stejně jako vy), sledujte zdravotní stav, ošetřete další zranění a vyčkejte, než přijedou záchranáři. V případě, že nedýchá, je nutné zahájit nepřímou srdeční masáž.

Fixace zlomenin – Základní pravidlo zní: Pokud to není nezbytně nutné, tak za běžných okolností (vyjma nezávažných zlomenin) zlomeninu improvizovaně nefixujeme. V běžném životě se vám nestane, že byste byli na místě, které je nedostupné pro profesionální záchranáře a v případě závažnějších zlomenin je lepší počkat na profesionální pomoc. ZZS má lepší vybavení k fixaci zlomenin a může také pacientovi podat léky proti bolesti. Improvizovaná fixace má smysl pouze u nezávažných zlomenin (např. zlomeniny prstů, zápěstí). Nikdy se nesnažte zlomeninu napravit. Je to postup značně bolestivý a neodborným pohybem dochází k poškození již poraněné kosti. S pacientem (vyjma nezávažných zlomenin) pokud možno nehýbejte, pokuste se pro něj nalézt takovou polohu, při které ho poranění co nejméně bolí (úlevová poloha) a vyčkejte příjezdu ZZS. V případě závažnějších zlomenin nedávejte nic pít ani jíst. Je možné, že bude nutné pacienta operovat a plný žaludek případnou operaci komplikuje. Pokud se jedná o otevřenou zlomeninu, je třeba zastavit krvácení. Přiložte co nejšetrněji hotový obvaz na místo krvácení.

Ošetření bodných, sečných a řezných ran – Rány rozdělujeme na povrchní a hluboké. Obecně platí, že rány a jejich okolí vyčistíme a vydezinfikujeme. Ránu překrýváme

sterilním obvazem do té doby, než dojde k zastavení prosakování krve. Malá ranka se zpravidla zahojí sama i bez ošetření lékařem. Větší a hodně krvácející rány vyžadují chirurgické ošetření a případné zašití rány.

Ošetření ran, v nichž zůstane cizí těleso – Základním pravidlem u všech ran je: Nic, co v ráně pevně drží, nevytahovat! Poranění vznikají proniknutím předmětů (nejčastěji ostrých) do tělních dutin, nebo orgánů a jejich následným poškozením. Ve většině případů rána krvácí. Postup při ošetření se odvíjí od závažnosti případu a stupni krvácení. V každém případě přikládáme sterilní obvazy a snažíme se co nejvíce eliminovat ztrátu krve, kontaktujeme RZS a řídíme se pokyny dispečinku. Nejdůležitější je zachovat klid.

Reflexe: Po aktivitách lektor s chlapci prochází zranění, která mají namaskovaná a společně probírají postup jejich ošetření. Zeptá se chlapců, jestli si myslí, že je dnešní program naučil něco nového a popřípadě dotazem zjistí, co se naučili.

Obrázek 2: aktivita ošetření zranění

3. program, sobota 09. 04. 2022, 10,00 – 12,00 hod.

Třetí setkání autor zařadil až po nedokončené první části programu.

Tohoto programu se zúčastnilo 12 dětí.

Cíl programu: Naučit, nebo připomenout chlapcům základní krizová telefonní čísla, průběh samotného telefonního hovoru a zopakovat, co se doposud naučili.

Časový fond: cca 2 hod.

Před samotnou aktivitou se lektor zeptá chlapců, zdali znají telefonní čísla, kam volat v krizových situacích. Společně si je zopakují:

- **150 – Hasičský záchranný sbor ČR**
Volat v případě zjištění mimořádných událostí (požár, havárii s únikem nebezpečné látky)
- **155 – Zdravotnická záchranná služba**
Volat při všech stavech ohrožujících zdraví a život.
- **158 – Policie ČR a 156 – Městská policie**
Volat v případě, že jste svědky dopravní nehody, nebo spáchání trestného činu.
- **112 – Jednotné evropské číslo tísňového volání**
Určena především pro cizince a pro tísňová volání, při rozsáhlých mimořádných událostech.

Realizace: Lektor za pomoci jednoho z vychovatelů předvedli ukázkou telefonního hovoru na RZS. Z ukázky mohli chlapci názorně vidět a slyšet, jak postupovat při samotném telefonním hovoru s dispečinkem RZS.

Po ukázce lektor ve zkratce zdůraznil nejdůležitější body:

- Sdělit, co se přesně stalo
- Místo, kde k situaci došlo
- Počet zraněných, kteří potřebují pomoc, pohlaví, věk
- Své jméno a číslo telefonu
- Upřesnit místo události
- Postupovat podle pokynů
- Nikdy nepokládat hovor první

Poté jsme rozdělili chlapce do dvou skupin a každá skupina dostala za úkol vyřešit jednu situaci. Skupina, která šla na řadu druhá neřešila danou situaci, byla v roli diváků a nijak se nezapojovala.

1. situace – Vysklené okno (cizí těleso v ráně)

Úkolem první skupiny bylo správně vyhodnotit situaci, ošetřit zranění a přivolat pomoc. Roli zraněného sehrál pan vychovatel, který měl v předloktí zapíchnutý střepek z rozbitého okna a krvácel. Roli záchranáře na dispečinku sehrála Tereza a autor situaci pozoroval a v případě potřeby byl připraven poradit.

2. situace – Poraněný cyklista (zlomená ruka, drobné oděrky a rány na levé noze)

Úkolem druhé skupiny bylo také správně vyhodnotit situaci, ošetřit zranění a přivolat pomoc. Role i v této situaci zůstaly stejné, pan vychovatel hrál cyklistu se zlomenou rukou a drobnými oděrkami a ranami na levé noze. Tereza hrála roli záchranáře na dispečinku a autor stejně jako v prvním případě celou situaci pozoroval a byl připraven poradit.

Po této aktivitě lektor zhodnotil obě situace a vyzdvihl silné stránky obou skupin a upozornil na nedostatky.

Reflexe: Lektor se zeptá chlapců z první skupiny, jak se u samotné aktivity cítili. Jestli si myslí, že postupovali správně a zda by teď postupovali jinak. Poté dá lektor prostor, aby se k první situaci vyjádřila i druhá skupina, která byla v roli diváků. Dotazem zjistí, jestli by postupovali stejně, případně co by udělali jinak. Stejně otázky směřovaly i na druhou skupinu, s tím, že se mohla i první skupina vyjádřit ke druhé situaci.

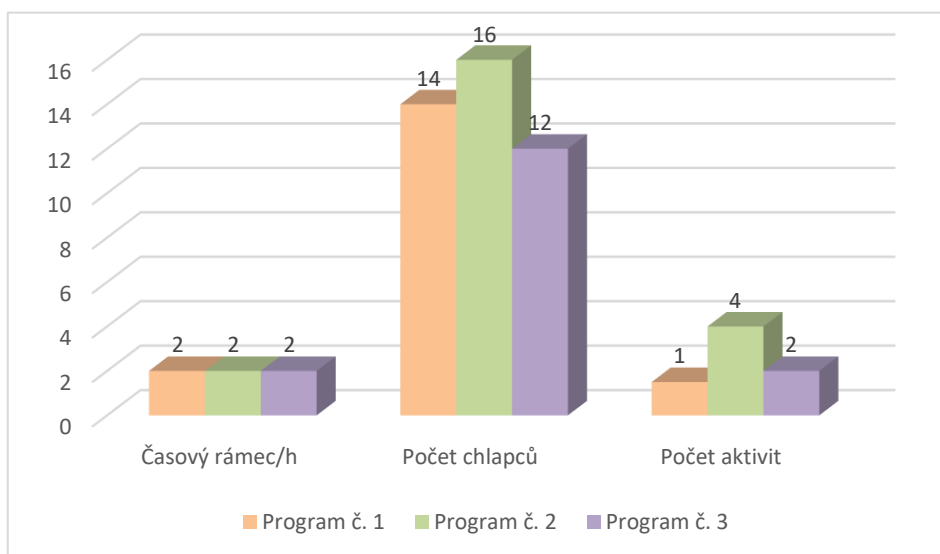

Obrázek 3: aktivita simulace nehody

Tabulka 5

Číslo programu	Časový rámeček/h	Počet chlapců	Počet aktivit
Program č. 1	2	14	1
Program č. 2	2	16	4
Program č. 3	2	12	2

Graf 5

Komentář k tabulce č. 5 a grafu č. 5

Z grafu a tabulky vyplývá, že volnočasový program jsem rozšířil o dvě hodiny při zachování stejného počtu aktivit. Každého programu se zúčastnil jiný počet chlapců.

11 Vyhodnocení splnění cílů práce – evaluace

Autor se zaměřil na volnočasové aktivity chlapců v DDŠ v Chrastavě. Zmapoval současnou nabídku volnočasových aktivit a navrhl program, který v DDŠ realizoval. K vyhodnocení cílů programu vycházel z pozorování chlapců během jednotlivých aktivit, z rozhovoru s vychovatelem a závěrečným kolektivním rozhovorem s chlapci.

11.1 Rozhovor s vychovatelem

Rozhovor s vychovatelem probíhal po splnění posledního programu u vychovatele v kanceláři.

➤ **Jak dlouho působíte v DDŠ v Chrastavě a na jaké pozici?**

V DDŠ v Chrastavě jsem 10tým rokem a pracuji na výchovném úseku na pozici vychovatele.

➤ **Co Vás vedlo k výběru tohoto povolání?**

Jestli se ptáte, zda vychovatel v DDŠ byl můj celoživotní sen, tak popravdě ne. Vždy jsem chtěl pracovat s lidmi a pomáhat. Zkusil jsem si práci u VS ČR, konkrétně

u Justiční strážce, ale po chvíli jsem pochopil, že to nebude nic pro mě. Nabídka práce vychovatele v DDŠ přišla náhodou. Jeden známý vedl v DDŠ zájmový kroužek a já mu občas pomáhal s přípravou. Postupem času jsem vedl kroužek já a známý pomáhal mně, tak jsem tu zůstal.

➤ **Myslíte si, že způsob trávení volného času, může ovlivňovat vývoj chlapců do budoucna?**

Určitě ano. Děti se pomocí nich učí, že v životě existuje určitý řád a díky pravidelnosti se učí zorganizovat si svůj volný čas. Objevují, že mají k něčemu vztah, vlohy a zabaví se v kladném slova smyslu. Nemají tolik času na nežádoucí věci, které se snažíme v DDŠ eliminovat, nebo aspoň minimalizovat.

➤ **Jaké věci myslíte konkrétně?**

Hlavním problémem, ostatně jak jste mohl sám vidět je přehnaná vznětlivost a agrese. Dále nahromaděná energie, která musí být zaručeně nějakým způsobem ventilována

a sportovní volnočasovky se ukazují být tím nejlepším ventilem. Dlouhodobý problém je i kouření chlapců, a to i těch nejmladších.

➤ **Jaké jsou nejoblíbenější volnočasové aktivity chlapců v DDŠ v Chrastavě?**

Určitě ty sportovní, ostatně jsme DDŠ pro chlapce. Hlavně míčové hry, díky hřišti, které má DDŠ k dispozici. Na prvním místě je fotbal, nohejbal, dále pak ping pong, nebo vybíjená.

➤ **Jste spokojen s nabídkou volnočasových aktivit v DDŠ v Chrastavě?**

V rámci možností ano. Snažíme se stále zkoušet nové aktivity, které by mohly chlapce zaujmout. Samozřejmě, že nabídka aktivit musí být korigována, vzhledem k povaze chlapců. Nežádoucí jsou aktivity, které nějakým způsobem propagují agresi. Snažíme se omezovat pasivní aktivity, jako je sledování TV, mobilních telefonů a tabletů. Naopak se snažíme zařazovat aktivity, které podporují zdravý životní styl, tvořivost a dlouhodobé vzdělávání. Vedle sportovních aktivit, které podporují zdravý životní styl, je to keramická dílna, modelářský kroužek a záhonky, které podporují tvořivost. Dlouhodobé vzdělávání by mohl zastupovat zrovna váš kurz první pomoci.

➤ **Domníváte se, že se mění pohled chlapců na volnočasové aktivity?**

Nevím, jestli se přímo mění pohled chlapců, za celou dobu mého působení vedou ty sportovní aktivity. Rozhodně je však stále těžší chlapce zaujmout něčím novým a vzbudit v nich zájem o něco komplexně. Kdyby bylo na nich, jsou od rána do noci na gauči s mobilem v ruce.

➤ **Jaké věková skupina chlapců se více zapojuje do volnočasových aktivit nebo kroužků?**

Určitě to jsou ti mladší od 10 let a také ti, kteří jsou tu déle. U nováčků chvíli trvá, než se začlení do kolektivu a zvyknou si, jak to u nás chodí a starší chlapci nemají prostě zájem.

➤ **Jak byste zhodnotil svou práci v DDŠ a svůj přínos?**

Práce v DDŠ mě osobně naplňuje a dle mého názoru je to práce, která má smysl. Vlastně má hodně společného i s Vaší profesí u VS ČR. V očích veřejnosti se jedná o nepopulární a často přehlížené povolání, které je při tom velice důležité. V DDŠ osobně vedu dvě volnočasové aktivity a snažím se, aby na úseku výchovy panovalo mezi vychovateli a chlapci spravedlivé, uvolněné zároveň však přísné podnebí.

➤ **Jaký je Váš názor na kurz první pomoci, jako na volnočasovou aktivitu v DDŠ?**

Domnívám se, že se jedná o velice zajímavý nápad na volnočasovou aktivitu, která by mohla část chlapců oslovit. Zvláště kdyby se pojala, jak to říct, více ze široka. Myslím tím, zapojit do ní i prvky ekologie, dopravní výchovy, nebo třeba

i tábornických dovedností. Je to přesně ta aktivita, která by se u nás dala zahrnout do sekce dlouhodobého vzdělání.

➤ **Jak chlapci reagovali na mnou zasláný dotazník?**

Jako na vše nové „proč? Zase něco? Jéžíš, já nevím co tam napsat!“ Takto reagují na vše nové, co nezapadá do jejich zažitého scénáře. Myslím, že plusem bylo, že byl dotazník anonymní. Chlapci tak neměli obavy, že se bude něco známkovat a nemuseli se stydět, že neznají odpověď.

➤ **Měnili se nějak reakce chlapců po jednotlivých částech kurzů první pomoci?**

Samozřejmě, jak jste sám mohl vidět. První program, který jste měl připravený a týkal se dopravních značek, jste musel po půl hodině ukončit. Na druhou stranu jste si získal chlapce tím, že jste tu zůstal a povídali jste si, našli jste společnou řeč, a to bylo klíčové. Začali Vás brát a uznávat. Sám jste viděl, že do rozhovorů se poté zapojili skoro všichni zúčastnění chlapci, což je velký úspěch. Získal jste si autoritu a jejich obdiv vyprávěním o Vašem povolání, a hlavně jste dokázal najít něco, co máte společné. U mě jste prošel tím, že jste to hned nezabalil a neodešel. Na druhém programu chlapce bavilo to namaskování, což byl skvělý nápad. Vše vypadalo reálně, a i samotné ošetřování tím bylo daleko zajímavější. Jsem přesvědčen, že tato volnočasová aktivita by šla ihned zahrnout do našich výchovných plánů. Usuzuji to i z ohlasu chlapců, který byl po vašem odchodu.

11.2 Rozhovor s dětmi

Rozhovor s dětmi probíhal po skončení třetího programu. Kolektivního rozhovoru se zúčastnilo 8 chlapců, kteří byli po skončení programu ochotni ještě dále spolupracovat.

➤ **Která část programu se Vám líbila nejvíce?**

Všem osmi chlapcům se nejvíce líbil druhý program, zaměřený na první pomoc. Při otázce, proč je zaujal nejvíce tento program, odpovídali, že vše vypadalo reálně, jako kdyby se to dělo doopravdy.

➤ **Navštěvovali byste i nadále kroužek první pomoci?**

Pět z osmi dotázaných chlapců by i nadále rádo pokračovalo v kroužku zaměřeném na první pomoc. Dva nevědí a jeden by pokračovat nechtěl.

➤ **Věděli byste, jak se zachovat, kdybyste museli ošetřit zranění cizí těleso v ráně?**

Šest z osmi dotázaných chlapců, by vědělo, jak toto zranění ošetřit. Jeden si není jistý a jeden by si nevěděl rady.

➤ **Pamatujete si telefonní číslo na záchrannou službu?**

Všech osm chlapců zná telefonní číslo na RZS.

➤ **Poznáte tyto tři dopravní značky? (hlavní silnice, dej přednost v jízdě, slepá ulice)**

Pět z osmi chlapců poznalo všechny tři dopravní značky, které jim autor ukázal na kartičkách. Dva z chlapců poznali 2 dopravní značky a jeden jednu dopravní značku.

11.3 Vyhodnocení cílů programu

Jako cíl si autor stanovil:

➤ **Navrhnout a realizovat Kurz první pomoci jako volnočasovou aktivitu pro chlapce z DDŠ v Chrastavě.**

Tento cíl se autorovi podařilo splnit. Navrhnul volnočasový program zaměřený na prvky z první pomoci. Tento program poté realizoval v DDŠ v Chrastavě.

Cíl byl splněn.

Po vyhodnocení vstupních dotazníků a rozhovoru s vychovatelem rozšířil autor hlavní cíl o dílčí cíle, jichž chtěl během realizace dosáhnout, nebo se jim alespoň přiblížit.

• **DC 1 Motivovat chlapce ke spolupráci**

DC 1 byl klíčový pro autorovo působení v DDŠ. Autor se mu snažil přiblížit vzájemným poznáváním a rozmluvami s chlapci, snahou o hledání společných témat a zájmu a v neposlední řadě o získání si jejich důvěry. Z průběhu jednotlivých částí programu je patrné, že spolupráce a komunikace ze strany chlapců se program od programu zlepšovala, z čehož se dá usuzovat, že k tomuto cíli se podařilo autorovi přiblížit.

Cíl byl splněn částečně.

• **DC 2 Naučit chlapce základní dopravní značky**

Autor se snažil splnit DC 2 pomocí připravené prezentace a především aktivitami, které chtěl s chlapci realizovat. Bohužel se mu nepodařilo dostatečně motivovat chlapce a získat si jejich pozornost. Bylo nutné program předčasně ukončit a tím

pádem nedošlo ke kompletní realizaci připraveného programu. Ze závěrečného rozhovoru s chlapci vyplývá, že ne všichni dokázali rozpoznat tři základní dopravní značky.

Cíl nebyl splněn.

- **DC 3 Naučit chlapce telefonní čísla na tísňové linky**

Ze závěrečného rozhovoru s chlapci a z průběhu samotné aktivity zaměřené na tuto problematiku vyplývá, že chlapci se naučili tísňová telefonní čísla i jejich význam.

Cíl byl splněn.

- **DC 4 Možnost zařazení této aktivity, mezi volnočasové aktivity v DDŠ**

Z rozhovoru s panem vychovatelem vyplývá, že tato aktivita splňuje veškeré požadavky kladené na volnočasové aktivity v DDŠ. Z pozitivních ohlasů chlapců lze předpokládat, že tato aktivita by mohla být zahrnuta mezi volnočasové aktivity a kroužky, které DDŠ v Chrastavě nabízí.

Cíl byl splněn.

12 Diskuse

- Autor z vlastní zkušenosti ví, že řada lidí pohlíží na výchovu ve volném čase, jako na pouhé hlídání dětí a ze strany společnosti je tato výchova poněkud nedocenená. Na druhou stranu je právě na nás, abychom i nadále ukazovali, že v rámci volného času se dá naučit i řada zajímavých a užitečných věcí, a to zábavnou formou. Stalo se nám a ne jednou, že nám rodiče předávali své ratolesti na dvoutýdenní tábor s tím, že jim je na dva týdny pohlídáme. Byli překvapeni, že po táboře jejich dítě ovládá Morseovu abecedu, umí uvázat 8 druhů uzlů, v lese umí určit světové strany, nebo třeba pracovat s kompasem.
- Fotografie chlapců, které jsou součástí této práce jsou pořizovány tak, aby chlapcům nebylo vidět do obličeje. Je to především z důvodu ochrany osobních údajů. Bylo by prakticky nemožné získat písemné povolení, ke sdílení fotografií od všech rodičů.
- Autor se rozhodl, po skončení závěrečného programu, udělat s chlapci kolektivní rozhovor namísto původně plánovaného dotazníku. Především měl obavy, že stejně jako v úvodním dotazníku, nebudou mít chlapci zájem spolupracovat, nebo nepochopí otázku. Dalším důvodem bylo, že autor chtěl mít možnost chlapce u odpovědí vidět a ptát se jich bezprostředně po programu, ponechal si tím i možnost otázku dovysvětlit, popřípadě přeformulovat, aby byla srozumitelná pro všechny.
- Při realizaci jednotlivých částí programu autor došel k závěru, že program pro chlapce z DDS musí být nabízen nenásilnou formou. Klíčové před samotnou aktivitou nebo činností je vzbudit v chlapcích zájem tuto aktivitu, nebo činnost provozovat. Program musí být veden volnou formou s možností do něj zasahovat, vstupovat, nebo ho upravovat podle aktuální situace. Program nelze detailně naplánovat a postupovat striktně krok za krokem, vhodné je připravit si body, kterých se držet a vracet se k nim. Autor se přesvědčil, že při samotné realizaci je potřeba notná dávka trpělivosti a především improvizace.

- Autor je přesvědčen, že je nezbytné snažit se nabízet dětem z dětských domovů rozmanité volnočasové aktivity a vytvářet takové podmínky, aby při pozdější konfrontaci s dětmi z rodinného prostředí cítili, pokud možno minimální handicap. Klíčové pro snazší zařazení dětí z dětských domovů do běžné společnosti je minimalizovat rozdíl mezi životem ve standardním rodinném prostředí a životem v dětském domově. To patří mezi nejtěžší a zároveň hlavní úkoly vychovatelů, kteří si za svou práci zaslouží uznání a poděkování.

13 Závěr

Hlavním cílem této práce bylo navrhnout a realizovat Kurz první pomoci, jako volnočasový program pro chlapce z DDŠ v Chrastavě. Autor si stanovil další čtyři dílčí cíle, kterých chtěl při realizaci dosáhnout.

Ze samotného vyhodnocení programu vyplývá, že se autorovi nepodařilo dosáhnout všech původně vytyčených dílčích cílů, které jsou popsány v kapitole – Vyhodnocení cílů a evaluace. Především z důvodu počátečního nezájmu chlapců a celkové neochotě spolupracovat. To bylo hlavním důvodem prakticky přerušování prvního programu a tím pádem nesplnění DC 2. V průběhu jednotlivých programů se autorovi podařilo najít s chlapci společnou řeč, zaujmout je a získat si jejich důvěru, což se pozitivně odrazilo na plnění dalších vytyčených cílů. Celkově práce splnila svůj účel a hlavní cíl práce byl splněn.

14 Seznam použité literatury

- BERNÁTKOVÁ, Eva a kol. *Základy první pomoci*. Praha: Český červený kříž 2015. ISBN 978-80-87729-0
- ČABALOVA, Dagmar. *Pedagogika*, Praha: Grada 2011. ISBN 978-80-247-2993-0
- ČINČERA, Jan. *Práce s hrou pro profesionály*. Praha: Grada 2022. IABN 978-80-247-6189-3
- DVOŘÁKOVÁ, M. a kol. *Základní učebnice pedagogiky*. Praha: Grada 2014. ISBN 978-80-247-5039-2
- HANYŠ, CHYTILOVÁ. *Zážitkové pedagogické učení*. Praha: Grada 2011. ISBN 978-80-247-6908-7
- HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál 2004. ISBN 978-80-7178-927-7
- HORNYCH, JAN A KOL. *Zdravotník zotavovacích akcí*. Praha: Český červený kříž 2015. ISBN 978-80-87729-03-8
- HRDLIČKOVÁ, PÁVKOVÁ. *Výchovně vzdělávací práce v dětských domovech*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství 1987. Publikace č. 4-92-18/1.
- JEDLIČKA, R. *Psychologický vývoj dítěte a výchova*. Praha: Grada 2017. ISBN 978-80-271-0096-5
- LANGMEIER, KREJČÍKOVÁ. *Vývojová psychologie*. Praha: Grada 2006. ISBN 80-247-1284-0
- MAREŠ, PRŮCHA, WALTEROVÁ. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál 2003. ISBN 80-7178-772-8
- NOVOTNÁ, Eva. *Pedagogika volného času*. Praha: Rokos 2017. ISBN 978-89510-58-0
- PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času*. Praha: Pedagogická fakulta University Karlovy 2014. ISBN 978-80-7290-666-6
- PEŠATOVÁ, Iva. *Sociálně patologické jevy u dětí školního věku*. Liberec: Technická Univerzita. ISBN 978-80-7372-291-3
- TAXOVÁ, Jiřina. *Výchovné problémy v dětských domovů*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1967.
- VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie dětství, dospělost a stáří*. Praha: Portál 2000. ISBN 80-7178-308-0
- VODÁK, KUCHARČÍKOVÁ. *Efektivní vzdělávání zaměstnanců*. Praha: Grada 2012. (2. aktual. Vydání). ISBN 978-80-247-7340

ČESKÝ ČERVENÝ KŘÍŽ. *Naše činnost* [online]. 2021. [cit. 10.3.2022]. Dostupné z:

<https://www.cervenykriz.eu/nase-cinnost>

DDŠ CHRASTAVA. *Výroční zpráva*. [online]. [cit. 5.3.2022]. Dostupné z:

<https://www.dds-chrastava.cz/services/>

15 Seznam příloh

1. Dotazník pro chlapce – prázdný

DOTAZNÍK

1. Kolik vám je let?

2. Účastnil jste se někdy besedy Červeného kříže, nebo BESIPU?

ANO NE KTERÉ?

3. Absolvoval jste na ZŠ Dopravní výchovu?

ANO NE NEVIM

4. Kdo je podle vás účastníkem silničního provozu?

chodec cyklista kluk na skateboardu

5. Setkali jste se někdy se situací, kdy jste museli, poskytnou první pomoc?

ANO NE NEVIM

6. Věděli byste na jaké číslo volat, když se setkáte s úrazem?

112 158 155 156 150

7. Jaký postup byste zvolili (1-3), když najdete člověka ležet bezvládně na zemi?

- Volat rychlou záchrannou službu
- Zkontrolovat, zda dýchá
- Oslovit, zatřást rameny (zda jen nespí)

8. Napište, s jakými zraněními jste se již setkali?

.....
.....
.....
.....

9. Jaké znáte dopravní značky?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

10. Myslíte si, že by každý měl zvládnout poskytnout první pomoc?

ANO NE NEVIM

* odpovědi, které jsou podle vás správné kroužkujte, na vytečkovaná místa vpisujte do prázdných bublin čísly.

2. Dotazník pro chlapce – vyplněný

DOTAZNÍK

1. Kolik vám je let? 15.....

2. Účastnili jste se někdy besedy Červeného kříže, nebo BESIPU?

ANO NE KTERÉ? ML.....

3. Absolvoval jste na ZŠ Dopravní výchovu?

ANO NE NEVIM

4. Kdo je podle vás účastníkem silničního provozu?

chodec cyklista kluk na skateboardu

5. Setkali jste se někdy se situací, kdy jste museli, poskytnou první pomoc?

ANO NE NEVIM

6. Věděli byste na jaké číslo volat, když se setkáte s úrazem?

112 158 155 156 150

7. Jaký postup byste zvolili (1-3), když najdete člověka ležet bezvládně na zemi?

- Volat rychlou záchrannou službu
- Zkontrolovat, zda dýchá
- Oslovit, zatřást rameny (zda jen nespí)

8. Napište, s jakými zraněními jste se již setkali?

ne

9. Jaké znáte dopravní značky?

despřechmosedn jide stop

na os odbočeni

10. Myslíte si, že by každý měl zvládnout poskytnout první pomoc?

ANO NE NEVIM

* odpovědi, které jsou podle vás správné kroužkujte, na vytečkovaná místa vpsujte do prázdných bublin číslyte.

11/14/2014

DOTAZNÍK

1. Kolik vám je let? 14.....

2. Účastnil jste se někdy besedy Červeného kříže, nebo BESIPU?

ANO

NE

KTERÉ? byl se na dopravu řídit v

3. Absolvoval jste na ZŠ Dopravní výchovu? Fridlant

ANO

NE

NEVIM

4. Kdo je podle vás účastníkem silničního provozu?

chodec

cyklista

kluk na skateboardu

5. Setkali jste se někdy se situací, kdy jste museli, poskytnou první pomoc?

ANO

NE

NEVIM

6. Věděli byste na jaké číslo volat, když se setkáte s úrazem?

112

158

155

156

150

7. Jaký postup byste zvolili (1-3), když najdete člověka ležet bezvládně na zemi?

- Volat rychlou záchrannou službu
- Zkontrolovat, zda dýchá
- Oslovit, zatřást rameny (zda jen nespí)

8. Napište, s jakými zraněními jste se již setkali?

Žádní

9. Jaké znáte dopravní značky?

STOP

2. VACINA
CIVILIZACE

STOP

10. Myslíte si, že by každý měl zvládnout poskytnout první pomoc?

ANO NE NEVIM

* odpovědi, které jsou podle vás správné kroužkujte, na vytečkovaná místa vpisujte do prázdných bublin čísly.

1. Prezentace první pomoci

První pomoc

Bezvědomí

- přiveďte rychlou pomoc
- vyhodnoťte bezpečnost a rizika
- zkontrolujte postiženého
- první pomoc při bezvědomí
- zavolejte záchranou službu, nebo požádejte o pomoc lidí kolem vás.
- zohodující je také způsob dýchání

Zlomenina

- zavřené zlomeniny otevřené zlomeniny bolestivost v místě či v okolí zlomeniny. omezení nebo úplná nemožnost pohybu. otok daného místa. u otevřené zlomeniny navíc viditelné vnější krvácení, v některých případech může být vidět i poraněná kost
- fixace končetiny trojčlípým šátkem

Odřeninny – oděrky - rány

- povrchní odřeninny
- rána kousnutím
- poranění řezná, sečná, bodná
- oděrky a odřeninny
- omytí rány
- krytí rány
- obvázání rány, nestačí-li použijeme tlakový obvaz

Cizí těleso v ráně

- proniknutí ostrého předmětu
- nůž, klacek, zaseknutí střepů do kůže a podkoží hlavy, končetin
- při sportu
- pracovní úrazy
- krytí
- fixace předmětu
- pokud je to možné ránu obvážeme

Děkuji za pozornost

důležité

- Vždy dbejte na svoje nebezpečí
- požádejte o pomoc
- volejte 155
- nevíte si rady dobře naslouchejte
- Jste-li ve skupině, zachovejte klidnou hlavu a spolupracujte
- pokuste se být klidní

1. Prezentace účastníci sil. provozu

Účastníci silničního provozu

Účastník provozu na pozemních komunikacích

- **Účastník provozu** na pozemních komunikacích je každý, **kdo** se přímým způsobem účastní **provozu** na pozemních komunikacích.
- Jedná se především o **řidiče** motorových i nemotorových vozidel, chodce a další.
- To znamená, že účastníkem silničního provozu **není jen** řidič auta, nebo cyklista, jak si většina lidí chybně myslí.

Účastník provozu na pozemních komunikacích

- **Účastníky silničního provozu jsou:**
 - Řidiči (automobilů, motocyklů)
 - Cyklisti
 - Chodci
 - Jezdci na skateboardu
 - Jezdci na koloběžce
 - Inline bruslaři
 - Dokonce i Vozka
- Pro každého z nich plynou určité povinnosti, jak se na pozemních komunikacích chovat.
- I když mluvíme, že všichni tito jsou účastníci silničního provozu, určitě společně vymyslíme lepší místa, kde se dá jezdit.

Dopravní značky

DOPRAVNÍ ZNAČKY

- Značky můžeme dále dělit na značky:
- **VÝSTRAŽNÉ**
- **ZNAČKY UPRAVUJÍCÍ PŘEDNOST**
- **ZÁKAZOVÉ DOPRAVNÍ ZNAČKY**
- **PŘÍKAZOVÉ DOPRAVNÍ ZNAČKY**
- **INFORMATIVNÍ DOPRAVNÍ ZNAČKY**
- dále (DODATKOVÉ TABULKY, VODOROVNÉ DOPRAVNÍ ZNAČKY a SVĚTELNÁ SIGNALIZACE)

DOPRAVNÍ ZNAČKY VÝSTRAŽNÉ

- Mají trojúhelníkový tvar a jsou červeně orámované.
- Upozorňují na různé výstrahy, nebo nebezpečí.
- Jedná se např. o tyto značky:

Pozor přechod pro chodce

- upozorňuje řidiče na přechod pro chodce

Pozor děti

- tato značka bývá nejčastěji v blízkosti škol, nebo dětských hřišť
- upozorňuje řidiče na zvýšený počet dětí

Železniční přejezd bez závor

- značka bývá umístěná u železničních přejezdů, který nemá závoru

DOPRAVNÍ ZNAČKY UPRAVUJÍCÍ PŘEDNOST

- Jsou to značky, které jsou umístěny na křižovatkách.
- Určují nám hlavní a vedlejší silnice.
- Jedná se např. o tyto značky:

Hlavní silnice

- upozorňuje řidiče, že je na hlavní silnici
- v tu chvíli má řidič přednost před ostatními vozidly

Dej přednost v jízdě

- tato značka označuje vedlejší silnici
- řidič dává přednost ostatním vozidlům

Stop

- značka bývá umístěna nejčastěji na nepřehledných křižovatkách, nebo železničních přejezdech
- řidič zastavuje a dává přednost ostatním vozidlům

ZÁKAZOVÉ DOPRAVNÍ ZNAČKY

- Jsou kulaté a červeně orámované
- Jsou to značky, které řidičům něco zakazují.
- Jedná se např. o tyto značky:

Zákaz vjezdu (v obou směrech)

- zakazuje řidičům vjezd (v obou směrech)

Zákaz vjezdu (z jednoho směru)

- zakazuje řidičům vjezd (pouze z jednoho směru)

Zákaz vjezdu cyklistům

- tato dopravní značka zakazuje vjezd cyklistům

PŘÍKAZOVÉ DOPRAVNÍ ZNAČKY

- Tyto značky jsou kulaté a modré
- Tyto značky určují co řidiči, nebo cyklisté mají dělat.
- Jedná se např. o tyto značky:

Příkazáný směr jízdy (vlevo)

- příkazuje směr jízdy vlevo

Zákaz vjezdu (z jednoho směru)

- příkazuje jízdu po křižovatce s kruhovým objezdem po směru šipek.

Příkazáný směr jízdy (vpravo)

- příkazuje směr jízdy vpravo

INFORMATIVNÍ DOPRAVNÍ ZNAČKY

- Tyto značky jsou modré, čtvercové, nebo obdélníkové
- Tyto značky řidiče o něčem informují
- Jedná se např. o tyto značky:

Slepá ulice

- tato dopravní značka informuje, že silnice již dále nepokračuje

Nemocnice

- informuje řidiče o blízkosti nemocnici

Policie

- informuje řidiče o blízkosti policie

Děkuji za pozornost !!

2. Fotodokumentace

